

Інформаційний бюлетень ЦК
Товариства сприяння обороні України (ДТСААФ)

№ 1 (9) 2013

Вісник ТСО України

ЗОЛОТІ РИБКИ ОБОРОННОГО ТОВАРИСТВА

О.Д.В.Ф.

Не понимаю я,—
сказал один, в раздумье сев,—
что это за такие воздушные друзья
и что такое О. Д. В. Ф.? —

Товарищ, брось в раздумье коптиться!
О. Д. В. Ф. — это тот, кто сделает тебя птицей.
А на что воздушный флот?
— Вот.

Если враг с пулеметом, враг с картечью
налетит, на аэро сев, —
кто в защиту ему полетит навстречу?
Самолет. А его построит О. Д. В. Ф.

Если лихорадка, народ калеча,
налетит, комаром насеv, —
хину кто повезет?
Кто тебя излечит?
Самолет. А его построит О. Д. В. Ф.

Кто прикажет, за вёрсты увидев рыбу:
«Догоняй, на лодки сев?»
(Ведь ее с берегов
и не взвидели вы бы!)
Самолет. А его построит О. Д. В. Ф.

Если надо в момент исследовать местность,
враг откуда стреляет, засеv, —
кто ее промерит?
Известно: самолет.
А его построит О. Д. В. Ф.

Если надо вмиг доставить известие,
хоть верхом на ласточку сев, —
кто его доставит с ветром вместе?
Самолет. А его построит О. Д. В. Ф.

Если Антанта на нас рассердится,
кто смирит антантин гнев?
Успокоит антантино сердце
самолет. А его построит О. Д. В. Ф.

Если солнце огненным глазом
выжигает крестьянский посеv —
кто заставит тучи
раздòждиться наземь?
Самолет. А его построит О. Д. В. Ф.

Если надо срочно доставить клади,
хоть в ковер в волшебный засеv, —
кто и тысячу верст отмахает на день?
Самолет. А его построит О. Д. В. Ф.

Когда жара и дождь когда,
кто, на тучи чуть не сев,
предскажет крестьянину и жар и холодà?
Самолет. А его построит О. Д. В. Ф.

Если надо, чтоб мчал пассажир,
в день десятки верст облетев, —
кто отмахет небесную ширь?
Самолет. А его построит О. Д. В. Ф.

Если не тушит ни одна душа,
а пожар разевает зев —
кто взлетит в облака, тушà?
Самолет. А его построит О. Д. В. Ф.

Вот для чего воздушный флот!
Чтобы, бомбы в кузов груза,
не грозили враги насеv,
объединились летанья друзья
в содружество
О. Д. В. Ф.

1925 г. Владимир Маяковский

Зміст

Королєви водних доріжок

Розповідь про чемпіонку світу і Європи з підводного плавання... 2-4

Обговорили нагальні проблеми

Звіт із засідання Бюро ЦК ТСО України... 5

Не зупиняються на досягнутому

Чернігівській обласній організації ТСО України — 90... 6-7

Головне наше багатство — ветерани

Полтавській обласній організації ТСО України — 90... 8-9

«У повітрі він був неперевершений»

До 100-річчя з дня народження тричі Героя Радянського Союзу Олександра Покришкіна, який очолював ДТСААФ СРСР... 10-11

Не розгубилася у складній ситуації

Розповідь про досвід роботи директора Козинської автошколи Лариси Савчук... 12

Кузня водійських кадрів

Очолити Дубенський РСТК, Анатолій Ногачевський вивів його в число кращих... 13

А починалося все так... 90-річчю ТАПУК присвячується... 14-15

Під лежачий камінь вода не тече

Передовий досвід роботи керівника Краснодонської автошколи Ольги Єрмолович... 16-17

Якщо не ми, то хто ж?

Розповідь про голову Сумської обласної організації ТСО України Миколу Лобушко... 18

Афганістан болить в моїй душі

Вшанування пам'яті полеглих в афганській війні в організаціях ТСОУ Сумщини... 19

Вирішуємо важливе державне завдання

Як Регіональне відділення ДТСААФ Росії Белгородської області виконує статутні завдання... 20-22

Державні стандарти підготовки водіїв у 2012 році

Досвід ліцензування освітніх послуг у Черкаській обласній організації ТСО України... 23-25

Не заради нагороди

Порядок заохочення кращих працівників оборонного Товариства... 26

Щедрий урожай спортсменів-оборонців

Десятки наших спортсменів минулого року стали майстрами спорту України... 27

Виставка... 28

«Сталось! «Дакар — 2013» — фінішував!»

Українець Вадим Нестерчук виборов на цьому престижному турнірі почесне 10 місце... 29

Десант очікує на добровольців

Сторінка газети МО України «Народна Армія»... 30

Вітаємо наших ювілярів

Привітання працівникам Товариства з нагоди ювілеїв з дня народження та трудової діяльності... 31

Зірка у спорті — зірка у житті

Неодноразовий чемпіон світу і Європи Віталій Снесар виборов найвище спортивне звання... 32

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

Вкотре набираю в пошуковому віконці Google звичні літери «ex», щоб знову переглянути випадково знайдений казахський мультфільм «Сильні духом міцніші за стіну». Простенький двоплановий сюжет, така собі графіка... А зміст перевертає душу: народ потерпає від ворогів, які вбивають чоловіків, забирають худобу, увозять красунь. Огороджуються кам'яною стіною, але невідома сила руйнує її. І так декілька разів.

Люди в розпачі. Та невідомо звідки з'являється сивий чоловік і промовляє, що стіна стане міцною лише тоді, як в ній закопають живу людину. Всі ховають очі, але знайшовся 13-річний сирота, який згодився віддати себе в жертву. Підлітка вже засипали по шию, коли знов з'явився старий і наказав негайно відкопати хлопця: «Вам не потрібна ніяка стіна, якщо ваш народ здатний мати таких героїв. Виховуйте дітей патріотами — це й буде надійніший ваш захист».

2015 року ми відзначимо 70-річчя того Величного Дня, який мав назавжди покінчити з війнами. Але чи дійсно стало в світі спокійно, чи вже немає ніяких загроз нашому суверенітетові та й самому життю? Ніхто в цьому не впевнений... То чому ж наша держава не дбає про виховання своїх потенційних захисників, чому й досі не прийняла державну програму патріотичного виховання громадян, як це роблять наші сусіди — Білорусь та Росія?

Десь вчитав, що Орлеанська Діва власноруч вишила на своєму прапорі девіз: «Якщо не я, то хто ж!» Дійсно, хто як не ми — штатні працівники, ветерани і активісти оборонного Товариства — маємо виконувати цю почесну і відповідальну місію: виховувати патріотів? І здатні на таке лише ті, хто сам палає любов'ю до рідного краю, до свого багатостраждального народу. Що станеться з нашим суспільством, з нашою державою, якщо не буде таких пасіонаріїв як Борис Безсмолий, Наталія Шумилова, Віктор Демиденко, Микола Лобушко, Володимир Щеглов, Михайло Ніколусь!? І нехай не ображаються на мене ті, кого не назвав поименно — закон жанру обмежує...

На першій сторінці обкладинки: Дівчата-чемпіонки зі своїми тренерами — Аллою Шляховською та Мариною Годованою.

Відповідальний за випуск: Володимир ВІЖУНОВ

Над випуском працювали:

Сергій ЗЯТЬЄВ

Олег ДАЦЮК

Наша адреса: 03056 м. Київ, вул. В. Гетьмана, 27

Наші контактні телефони: (044) 457 71 86

Факс: (044) 455 93 38

e-mail: cbtsou@vs.ua

Вісник
ТСО
України

Дизайн, верстка та друк
ПП «Фірма «ГРАМНА»
м. Київ, пр. Повітрофлотський, 94а
тел.: (044) 206-46-20
e-mail: gramna_print@ukr.net
в кількості 3 400 примірників

КОРОЛЕВИ ВОДНИХ ДОРІЖОК

тренуються, готуючись до чемпіонатів світу і Європи, у Палаці підводного спорту ТСО України

«НАВЧИТЬ ДИТИНУ ПЛАВАТИ»

Коли Маргариті виповнилося десять років, мати привела її у Київський Палац підводного плавання ТСО України.

— Хочу, щоб мою доньку навчили хоча б впевнено триматись на воді,— сказала Світлана Василівна директору Віктору Адамському.— Це може знадобитись їй у житті.

— Ми виховуємо з вашої доньки чемпіонку,— посміхнувся Віктор Миколайович.— От побачите...

Перше близьке знайомство з басейном дівчинці сподобалось, і вона довго не хотіла виходити з води.

— Протягом 2 років я плавала в групі дітей,— розповідає Маргарита Артюшенко.— Вже тоді відчула, що плавання — це якраз те, що мені потрібно.

Щоразу, відвідуючи чергове заняття, не по-дитячому серйозно ставилась

до усіх порад і настанов свого тренера **Дениса Кононенка**, який відразу розгледів у дівчинці неабиякі спортивні задатки.

Ми залюбки спостерігаємо за спортсменами, які, мов «Ракети» і «Метеори», розсікають водні доріжки басейнів, пишаємось, коли їм вручають медалі, і на честь країн, які вони представляють, лунають національні гімни. Та чи замислюємось над тим, що за усіма цими урочистостями стоять важкі, інколи просто виснажливі тренування, що розпочинаються ще у ранньому дитинстві?

Не оминули вони і нашу дівчинку. Адже заняття в басейні «стартували» з самого раннього ранку, і по їх закінченні вона поспішала на уроки. Всіляко себе обмежувала в тих розвагах, які могли дозволити ровесники: Маргарита неухильно дотримувалась рекомендацій тренера, в тому числі і щодо розпорядку дня.

Відтоді минуло чимало часу, але вона добре пам'ятає свої перші змагання, коли довелося захищати спортивну честь школи. Незважаючи на хвилювання, дівчинка виборола призове місце.

— Тоді мені здавалося, що так буде і далі,— сміється дівчина.

Інтуїція не підвела юну спортсменку: під час наступних змагань не раз і не два виходила на водні доріжки, не залишаючись без нагороди. Але справжнім, висловлюючись військовою термінологією, бойовим випробуванням для неї став чемпіонат світу 2006 року серед юніорів, який відбувався у столиці Росії.

— До Москви з'їхались десятки молодих людей з усіх куточків планети,— розповідає

Маргарита.— Незважаючи на юний вік, всі вони мали неабиякі заслуги в спорті. Я, звісно, знала про це і трохи побоювалася. Денис Альбертович зберігав, як мовиться, олімпійський спокій, повторюючи, що все буде гаразд, і без золота ми додому не повернемося.

Так воно і сталося: українка **Маргарита Артюшенко** завоювала 4 золоті медалі, обійшовши на спринтерських дистанціях своїх суперниць. Тоді їй виповнилося лише п'ятнадцять!..

Ось вона, перемога!

Розповідаючи про спортивну кар'єру Маргарити, було б несправедливо не згадати добрим словом і її наставника — **Дениса Альбертовича Кононенка**, заслуженого тренера України. Сам колишній спортсмен, він зумів привити їй такі риси як сила волі, прагнення перемагати за будь-яких обставин і не зважати на титулованих суперників.

— Не святі горшки ліплять,— часто повторював Денис Альбертович.— Головне в нашій справі — працювати, бажання перемагати.

До чемпіонату світу 2011 року найсильнішими у плаванні в ластах на спринтерських дистанціях були китайки, які протягом 19 років поспіль нікому не віддавали пальму першості. Не пасли задніх у цьому

Маргарита Артюшенко (в центрі) зі своїми суперницями під час чемпіонату світу

виді спорту і росіянки. Судячи з того, як вони трималися, не збирались поступатись і цього разу. Як зізнавались дівчата-суперниці, з якими Маргарита встигла познайомитись, а з деякими навіть і заприятелювати, ніхто не вбачав у тендітній українці грізну суперницю. Та вже після першого виступу змушені були змінити свою думку.

Наша героїня виборола звання чемпіонки світу на дистанції 100 метрів в басейні. Вперше за останні 19 років слов'янська дівчина стала переможницею в спринтерській дистанції, здолавши непереможних досі китаянок. Ця перемога для неї багато важить. Адже за всю історію незалежної України звання ЧЕМПІОНА СВІТУ в особистому заліку в найпрестижнішому виді — плаванні в ластах в басейні — до неї вибороли всього лише 3 українських спортсмени (**Смирнов Олексій, Сорока Ігор** — чотири рази, **Одиноків Олександр**).

Сьогодні **Маргарита Артюшенко** — заслужений майстер спорту України, чемпіонка світу, шестиразова чемпіонка Європи, чемпіонка України і діюча рекордсменка Європи та України.

Незважаючи на всі ці високі титули, дівчина щоденно відвідує басейн, де продовжує напружено тренуватись. Зараз вона готується до Всесвітніх ігор, які відбудуться в Колумбії. Там виступатиме на дистанціях 50 і 100 метрів, а також в естафеті 4 по 100.

Заняття спортом Маргарита поєднувала з навчанням в Національному університеті фізичної культури та спорту України, закінчивши його з відзнакою. Набуті знання і досвід, професіоналізм передає дітям, працюючи тренером в Палаці підводного спорту.

В РОЛІ ТРЕНЕРІВ — МАТЕРІ

Алла Шляховська займатись спортом почала у ранньому дитинстві. За роки спортивної кар'єри виступала на різних престижних змаганнях, зокрема, Кубках Дружби, захищала спортивну честь Української РСР на Всесоюзних змаганнях, що проводилися за часів Радянського Союзу.

Згодом, по закінченні інституту фізкультури і спорту, працювала викладачем фізичної культури в одній зі шкіл столиці, а потім перейшла до Палацу підводного плавання ДТСАФ УРСР — на тренерську роботу.

Коли народилася донька Оля, з нетерпінням чекала, щоб вона піросла і почала займатись плаванням.

— Вже у семирічному віці я почувалася у воді, як риба, — сміється **Ольга Шля-**

Донька і мати Шляховські

ховська. — Спочатку займалася синхронним плаванням. Мати говорила, що як тільки-но переступлю поріг басейну, дитинство закінчиться і запитувала, чи готова я до цього. Не моргнувши оком, відповідала, що так, готова.

Кілька слів про матір-тренера. Висот вона досягла не лише як спортсменка, а й як тренер. Бо ж виховала чимало чемпіонів України, Європи і світу, майстрів спорту міжнародного класу. Зокрема, **Віталія Плодистого, Євгена Шандигу, Олексія Альошкова** та інших знаних у світі спортсменів.

Прагнення доньки посвятити себе цьому виду спорту схвалив і тато, Володимир Петрович, який займався стрибками у воду.

Перші кроки у великий спорт майбутня чемпіонка зробила у Київському басейні «Вулкан», а через кілька років змінила його на Палац підводного плавання оборонного Товариства: Алла Арнольдівна працювала там тренером, і однією з її підопічних стала рідна донька. Та, незважаючи на цю обставину, ніяких потурань дівчинка не отримала: тренувалася нарівні з усіма, а то й більше. Тож успіх не примусив довго чекати.

— Мені ледь виповнилося 12 років, як я поїхала до Польщі, — згадує Ольга. — Там на чемпіонаті світу серед юніорів отримала приз як наймолодший учасник цих змагань.

У 2006–2007 роках дівчина виступала в Італії, підкорюючи естафету 4 по 3 кілометри і виборовши 1 місце. На рідну землю поверталася з титулами чемпіонки світу. Потім були Всесвітні ігри в Китаї. За своїм статусом вони прирівнюються до Олімпійських ігор. На них во-

Ользі личить і військовий мундир

на завоювала 2 бронзові медалі — на дистанціях 200 і 400 метрів.

Минулого року брала участь в фіналі Кубка світу, що проходив у Єгипті, і де були представлені десятки країн. Незважаючи на жорстку конкуренцію, зайняла 1 місце.

Коли, перед написанням цих рядків, я зателефонував дівчині і поцікавився де б нам зустрітись, вона відповіла:

— Тільки в басейні...

Згодом виявилось, що всі дні, окрім вихідних, вона проводить на водних доріжках, долаючи під час півторагодинних тренувань кілометри.

Ольга — молодший сержант контрактної служби Збройних Сил України — обіймає посаду спортсмена-інструктора Центрального спортивного клубу ЗС України. А ще — чемпіонка світу і Європи, рекордсменка України, заслужений майстер спорту, член Національної збірної України.

Але чиновники в погонах, схоже, не усвідомлюють всього того, що робить

ця струнка дівчина для іміджу Збройних Сил України, усієї країни. Знаючи, що вона закінчила Національний університет фізичної культури і спорту, завершує навчання в Національній академії МВС України, я делікатно поцікавився у Ольги дещо

дивним просуванням службовою драбиною, натякнувши на її звання. Вона відразу ж перевернула розмову на іншу тему. Але я все ж з'ясував, що, згідно діючих наказів, інших нормативно-правових документів, які

Дівчата-чемпіонки зі своїми тренерами —
Аллою Шляховською та Мариною Годованою

регламентують присвоєння в армії військових звань, офіцерські погони їй світить ще не скоро.

Інакше, як безглуздою цю ситуацію важко назвати. Бо, наприклад, такий порядок присвоєння чергових військових звань існує і для тих військовиків-контрактників, які взагалі ніякої, окрім середньої, освіти не мають, тобто прийшли у військо після шкільної парти...

У **Ольги Годованої**, як і у її колеги по збірній команді України **Ольги Шляховської**, спортивний шлях теж був запрограмований ще з раннього дитинства: і батько, і мати є майстрами спорту СРСР. Зауважу, що вибороти цей титул тоді було справою не з легких. **Марина Годована**, мати, закінчила інститут фізкультури і займалася підводним плаванням, на її рахунок участь в чемпіонатах світу і Європи, десятки престижних нагород. Закінчивши виступати, перейшла на тренерську роботу. І тут їй є чим пишатись. Серед її вихованців — чемпіони світу і Європи, майстри спорту міжнародного класу. Це, зокрема, **Максим Чорний і Максим Мороз**.

Сьогодні вона — заслужений тренер України. А батько, Євген Олександрович, теж протягом тривалого часу успішно виступав у цьому виді спорту. Дідусь, Олександр, першим в Українській РСР і третім у Радянському Союзі виконав норматив майстра спорту з підводного плавання. Словом, рідні та близькі з самого Оліно-

го дитинства хотіли бачити її гідною продовжувачкою спортивної династії.

Здебільшого трапляється, що наші діти з різних причин обирають інший шлях у житті, аніж ми, їхні батьки. А ось **Оля Годована** ще змалку, милуючись татом і мамою в басейні, теж мріяла про ту мить, коли й вона одягне ласті і пірнатиме в басейн.

— У семирічному віці я вже відвідувала заняття, — говорить дівчина. — Тренувала мене мама, але ніяких поблажок не робила, за що я їй тепер дуже вдячна. Бо коли б не її вимогливість, то в 13 років я навряд чи брала б участь в етапі Кубка світу серед юніорів.

У 2006 році, виступаючи на чемпіонаті світу, вона завоювала на дистанціях 800, 1 500 метрів, 6 кілометри, а також в естафеті 4 по 3 кілометри золоті медалі. Та найбільш урожайним для дівчини виявився чемпіонат світу серед юніорів в Колумбії, який приніс їй... 8 золотих медалей!..

Дівчина, за відгуками її подруг, є досить комунікабельною, будь-яку справу, за яку береться, доводить до логічного завершення. Наприклад, незважаючи на колосальні навантаження, пов'язані зі спортом, вона вступила до Національного лінгвістичного університету і незабаром отримає диплом перекладача: навчається вже на 5 курсі.

В житті будь-якого спортсмена наступає мить, коли доводиться прощатись зі справою, якій присвятив стільки років життя, у яку вклав стільки сил, часу і здоров'я. Чимало з них переходить на тренерську роботу. А ось Ольга поки що не вирішила чим займатиметься по закінченні спортивної кар'єри.

— Скоріше всього, працюватиму за отриманою спеціальністю — перекладачем, — говорить вона. — Хоча, чесно кажу-

чи, не виключаю, що повністю зі спортом «зав'язати» не вдасться...

Віктор Адамський, директор Палацу підводного плавання ТСО України:

— **Ольгу Шляховську, Ольгу Годовану та Маргариту Артюшенко** знаю з дитинства. І знаю їх як дівчат, що часто переступають через «не могу», «важко». Їхній шлях до золотих медалей, інших престижних нагород і звань не був легким. Але вони впевнено йшли до свого визнання як в Україні, так і на міжнародній арені. Ви, можливо, не повірите, але ще коли дівчатка тільки-но розпочинали свої спортивні кар'єри, я був впевнений, що їх чекає велике спортивне майбутнє: бачив, з яким азартом тренуються, переймаються спортивними результатами.

Звісно, що для їхніх перемог дуже багато зробили і тренери, вкладаючи в своїх підопічних частки своїх сердець.

Не помилюсь, коли скажу: працездатність, силу волі, без яких не обійтись у жодному виді спорту, наші Ольги успадкували від своїх матерів. Кажу так тому, що знаю їх десятки років, познайомившись у басейні, де вони тренували групи дітей.

Маргарита теж приємно дивує мене своєю енергією, працездатністю, оптимізмом, готовністю завжди вступати в поєдинок за золото, незважаючи на іменитих конкуренток.

Навантаження, які випадають на цих дівчат, є колосальними і під силу не кожному чоловіку: кожного дня пропливають по 5–6, а то й всі 10–12 кілометрів. До того ж тренування, трапляється, розпочинаються рано вранці — о 6–7 годині.

Як керівник Палацу, де вони тренуються, тренер, спортсмен зичу усім нашим дівчатам нових успіхів на водних доріжках та особистому житті.

Сергій Зятьєв

ОБГОВОРИЛИ НАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

28 лютого відбулося чергове засідання Бюро Центрального комітету ТСО України, головною темою якого стало підведення підсумків фінансово-економічної діяльності Товариства сприяння обороні України за 2012 рік. Начальник управління економіки та контрольно-ревізійної роботи **Ігор ЛОЗОВИЙ** доповів, що фінансово-економічна діяльність організацій в минулому році характеризується як з позитивного, так і з негативного боку. В цілому по Товариству балансний прибуток зріс проти 2011 року на 7,6%.

Основним джерелом доходів організацій була платна підготовка кадрів масових професій, яка склала майже 80% від усіх надходжень. Найкращі показники в цій роботі мають Донецька, Хмельницька, Дніпропетровська, Львівська та Закарпат-

числі, зобов'язали ліквідувати заборгованість за відрахуваннями на оборонно-масову і спортивну роботу до 1 липня 2013 року.

Члени Бюро затвердили постанову про присвоєння почесного звання «Ветеран Товариства сприяння обороні України» штатним працівникам та про нагородження активістів вищою відзнакою Товариства «Почесним знаком ТСО України».

За поданням обласних комітетів затверджено кандидатури для занесення на Дошку пошани у мережі Інтернету. Також була прийнята ціла низка постанов щодо внутрішньої діяльності організацій і навчальних закладів ТСОУ, в тому числі обрана робоча група з розробки нової редакції Статуту Товариства.

Другого дня члени Бюро ЦК та голови обласних організацій взяли участь у семінарі щодо нагальних питань практичної роботи. Жваве обговорення викликала доповідь Голови Товариства **Віктора ТІМЧЕНКА** про актуальні проблеми діяльності Товари-

ства у зв'язку з набуттям чинності Закону України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 року. Деякі проблеми організації навчально-виробничого процесу в навчальних закладах ТСО України виніс на обговорення присутніх начальник управління освітньої діяльності **Анатолій ДЕДОВ**. Стан забезпечення навчального процесу автомобільною технікою групи «Б» проаналізував начальник управління техніки, технічних засобів та зброї **Володимир КРАВЧУК**. Попередні підсумки спортивного сезону 2012 року підвів начальник управління неолімпійських видів спорту **Віктор ПОВАРОВ**. Цікавою для керівників виявилась і тема застосування контракту в навчальних закладах ТСО України.

ська обласні організації. Найменший відсоток від платної підготовки дали Херсонська і Кіровоградська обласні та Київська міська організації.

Відродно відзначити, що кількість збиткових організацій зменшилась з 59 до 49. Однак, мають місце факти безгосподарності, які стають результатом відсутності контролю за фінансовою діяльністю з боку керівників. Послаблена контрольно-ревізійна робота в багатьох обласних комітетах.

Розглянувши і обговоривши результати фінансово-економічної діяльності організацій ТСО України за 2012 рік та завдання на 2013-й, Бюро ЦК прийняло відповідне рішення, в якому намітили конкретні заходи щодо покращення роботи. В тому

НЕ ЗУПИНЯЮТЬСЯ НА ДОСЯГНУТОМУ

У Чернігівській обласній організації ТСО України шукають нові шляхи покращення роботи

Перші кроки

Дев'яносто років тому — 29 березня 1923 року — в Чернігові відбулись перші організаційні збори Товариства друзів повітряного флоту (ТДПФ). Саме з цієї дати і почалася історія обласної організації оборонного Товариства. Того ж року по Чернігівському округу було зібрано майже 300 тисяч карбованців, за які придбали бойовий літак для ескадрильї імені Ілліча. У травні 1925-го його осередки об'єдналися у Товариство друзів авіаційної і хімічної промисловості (АВІАХІМ).

У березні 1926-го відчинив свої двері перший авіахімгурток, члени якого вчилися підкорювати небо на планерах. Незабаром подібні гуртки, життєдіяльність яких висвітлювала газета «Пропелер», почали діяти на багатьох чернігівських підприємствах. А згодом оборонні організації, тепер вже Тсоавіахіму, були у кожному трудовому колективі міста.

Чільне місце в їх роботі посідала військова підготовка. Зокрема, молодь опановувала стрілецьку справу, ази водіння автомобілів. В авто-та мотоклубах до початку 1941 року було підготовлено 20 тисяч водіїв.

У первинних організаціях Товариства проводилась також підготовка зв'язківців і мотоциклістів. А навесні 1941 року неподалік міста Городня відбулися перші тактичні навчання, на яких відпрацьовувалися питання протипові-

тряної оборони і боротьби з парашутним десантом.

У цей же період трактористи Куликівської машино-тракторної станції закликали сільських механізаторів України створити в МТС, радгоспах і колгоспах танкові екіпажі. За короткий час на Чернігівщині сформувалося понад 100 бойових розрахунків.

На фронтах Великої Вітчизняної

В роки воєнного лихоліття члени Товариства споруджували оборонні рубежі навколо Чернігова та інших міст, евакуювали до тилу матеріальні цінності, надавали медичну допомогу пораненим, збирали металобрухт для потреб оборонної промисловості. На добровільно зібрані кошти були збудовані літаки для авіаескадрильї «Комсомолець Чернігівщини», танки для колони «Колгоспник Чернігівщини». Тисячі оборонців, в тому числі і жінки, пішли на фронт. Гордістю Чернігівського осередку оборонного Товариства стали двічі Герой Радянського Союзу **О.І. Молодчий**, Герої Радянського Союзу **М.А. Кальонов**, **О.І. Беспалов**, **Ю.М. Сагайдачний** та багато інших його вихованців. Випускник Чернігівського аероклубу **Віктор Талалихін** вперше в історії авіації здійснив нічний таран над Москвою.

У лавах партизан боролися проти ворога голова Чернігівської обласної ради Тсоавіахіму **П.Н. Кузнецов**, голова Носів-

ської райради **Н.Д. Симоненко**, багато інших представників оборонного Товариства краю.

Впродовж 1944–1945 років тсоавіахімовці разом з мінерами військових частин очистили від вибухонебезпечних предметів 475 населених пунктів, розмінували тисячі мінних полів, знешкодили понад 20 мільйонів боєприпасів.

Післявоєнний час і сьогодення

По закінченні війни обласна організація Товариства повернулася до мирного життя. Зокрема, готувала спеціалістів для Збройних Сил СРСР. В її навчальних закладах юнаки опановували спеціальності водіїв бойових і транспортних машин, радистів та інші. Слід зазначити, що практично всі ці спеціальності молоді люди могли використовувати і в народному господарстві Української РСР, не маючи проблем з працевлаштуванням по закінченні армійської служби.

Незважаючи на всі складнощі початку 90-х років, обласна організація ТСО України не просто вистояла, а й зберегла свої структури, основний матеріальний і кадровий потенціал. Так, сьогодні до її складу входять 469 первинних організацій, в яких налічується понад 52 тисячі членів, десятки навчальних закладів.

Протягом багатьох років чільне місце в діяльності організації посідала підго-

товка фахівців для потреб Українського війська. Здійснювалась вона в 5 автомобільних школах (Бахмацькій, Ніжинській, Прилуцькій, Чернігівській і Щорській). В їх стінах було підготовлено 12 337 водіїв транспортних засобів усіх категорій, 365 радіомеханіків, 334 фахівці електротехнічних засобів огорожі та сигналізації,

2 280 парашутистів. Але в силу причин, не залежних від Товариства, ця робота кілька років тому припинилася.

Для економіки України в цих автошколах і 12 спортивно-технічних клубах підготовлено понад 125 тисяч чоловік, які отримали професії, що користуються на ринку праці попитом.

Не залишається без уваги військово-патріотична робота. Обласний і районні комітети організують і проводять місячники оборонно-масової роботи, заходи з нагоди знаменних дат в історії України, Вахти пам'яті. В містах і районних центрах проводяться також «Дні оборонного Товариства».

Багато уваги приділяють в Чернігівській обласній організації оборонного Товариства і військово-патріотичній роботі серед молоді краю. Зустрічі з ветеранами Великої Вітчизняної війни та Збройних Сил, сьгоднішніми захисниками Вітчизни, упорядкування могил полеглих в роки війни, вечори-реквієми, тематичні програми «Днів тих ніколи не забути», «Пам'ять серця», «Ваш подвиг безсмертний», «Слава про Вас переможе віки», походи місцями бойової слави, читацькі конференції, поетично-пісенні композиції та вечори «А мати жде додому сина», «Партизанськими стежинами», «І стали пам'яттю обеліски», «Юні герої війни», «Збройні Сили України — сьогодні, завтра», «ТСО України — надійний помічник і бойовий резерв Збройних Сил», «Миротворча місія українських Збройних Сил в різних регіонах світу» — ось далеко не повний перелік заходів, які тут проводяться за активного сприяння оборонців.

Традиційно під час місячників відбуваються спартакиади серед призовної і до-

призовної молоді, на яких юнаки змагаються з уміння стріляти, підтягуватись, перетягувати канат, упорядковуються пам'ятники і обеліски Слави.

Проводиться робота і щодо підтримання дружніх стосунків з оборонними організаціями країн СНД, зокрема, Російським і Білоруським ДТСААФ. Вже стали традиційними зустрічі їх делегацій біля монументу Дружби в селі Сеньківці.

Майже в усіх автомобільних школах і спортивно-технічних клубах підготовка кадрів є єдиним джерелом прибутку. Але, разом з тим, їх керівники не опускають рук, шукаючи нестандартні рішення що-

до покращення роботи. Тільки цим можна пояснити позитивні результати роботи в Ніжинській, Чернігівській, Прилуцькій автомобільних школах, Менському, Корюківському районних спортивно-технічних клубах. Тут не лише досягли виконання та перевиконання взятих на себе зобов'язань, а й знайшли можливість і кошти на удосконалення та ремонт матеріально-технічної бази, адміністративних приміщень, придбання нових автомобілів.

Не забувають і про спорт.

Сьогодні в оборонних осередках Чернігівщини культивуються 9 видів спорту: автомобільний, автомоделний, мотоциклетний, радіоспорт, кульова стрільба, картинг, парашутний, авіамоделний, а також службове собаківництво. Діє понад 220 спортивних секцій, в яких займається близько 3 тисяч чоловік. Військово-прикладні, авіаційні та технічні види спорту, що розвиваються в оборонних організаціях області, фінансуються їх власним коштом.

Двічі на рік на базі обласного стрілецько-спортивного клубу, який очолює **Петро Татаренко**, спільно з управлінням фізичної культури і спорту облдержадміністрації серед юнаків допризовного віку проводяться змагання з військово-прикладного багатоборства, що сприяє їхній підготовці до служби в армії.

До речі, колектив цього СТК активно пропагує військово-прикладні види спор-

ту. Завдяки Петру Івановичу та його колегам вдалося не лише зберегти свою базу, а й стати кандидатом на статус бази олімпійського резерву України. Тісна співпраця з обласними спортивними товариствами «Динамо» та «Колос» дозволяє готувати спортсменів, які показують найкращі результати не тільки в Україні, але й за її межами. Особливо тут пишаються майстрами спорту **Оленою Костевич** та **Оленою Давидовою**.

Повернувшись із олімпійського Лондона, де завоювала 2 бронзові медалі, Олена Костевич здобула ще й Великий глобус у фіналі Кубка світу з кульової стрільби.

Настя Скок, учениця ДЮСШ, стала призером етапу Кубка світу та переможницею Кубка світу 2012 року зі стрільби з пневматичної зброї серед інвалідів, виконавши норматив майстра спорту міжнародного класу і виборовши путівку на минулорічні параолімпійські ігри.

Важко обійти увагою і парашутний спорт, що культивується в Чернігівському авіаційно-спортивному клубі під керівництвом **Олександра Тунікова**. Незважаючи на відсутність державного замовлення, він не втратив свого цільового призначення: лише минулого року його вихованці і спортсмени виконали 4 238 стрибків з парашутом, підготовлено 657 спортсменів усіх категорій.

Саме тут виховувалися заслужений майстер спорту, абсолютний чемпіон світу **Григорій Сурабко**, майстри спорту **Борис Румянцев**, **Володимир Чайка**, **Юрій Коваль** та багато інших. На базі клубу проводяться змагання з авіамоделного спорту в класі резиномоторних, радіокерованих, планерних моделей, чемпіонати України з ракетомодельного спорту.

За підсумками спортивної роботи Чернігівська обласна організація ТСО України неодноразово нагороджувалася дипломами, пам'ятними Кубками і грамотами ЦК ТСО України, цінними подарунками.

— За час, що минув з дня створення нашої організації, зроблено безліч корисних для держави і суспільства справ, але є ще й багато невикористаних резервів для поліпшення нашої статутної діяльності,— переконаний голова Чернігівської обласної організації ТСО України **Олександр Аладін**.— І ми зробимо все від нас залежне, щоб вони запрацювали на повну потужність.

Ювілей — це привід не лише для святкування, а й для прискіпливої, критичної оцінки своєї роботи, пошуку нових шляхів для її поліпшення.

Голова Полтавської обласної організації ТСО України Василь Василенко: ГОЛОВНЕ НАШЕ БАГАТСТВО — ВЕТЕРАНИ

Витоки Полтавської обласної організації Товариства сприяння обороні України сягають 14 березня 1923 року

Саме цього дня відбулися установчі збори, де було прийнято рішення про створення відділу Товариства авіації та повітроплавання України і Криму (ТАПУК). Його головою обрали Олександра Калістратовича Сербіченка.

го С.П., тричі Героя Соціалістичної Праці Духова М.Л. — одного із творців знаменитої «Катюші», що наводила в роки війни жах на фашистів.

Нагадаю, що з перших днів створення організації одним з важливих напрямків у її діяльності стала спортивна робота, а най-

бота проводилася на Полтавських турбомеханічному і паровозоремонтному заводах, в Гадяцькому, Миргородському, Чутівському та Решетівському районах. Не перебільшуватимемо роль осередків в розгромі фашистської Німеччини, але той факт, що знання, підготовка, отримана в них, неабияк знадобилися тисячам жителів Полтавщини на фронтах Великої Вітчизняної війни, сумніву не підлягає. Адже в перші місяці воєнного лихоліття переважна більшість активістів Тсоавіахіму влилися в частини діючої армії, партизанські загони і підпілля.

У вересні 1943 року радянські війська звільнили Полтавщину від гітлерівських загарбників. З настанням миру почалося відродження її оборонного Товариства: до кінця війни в його осередках налічувалося майже 60 тисяч чоловік.

70-ті роки ознаменувалися для полтавчан новими досягненнями, зокрема, була зміцнена матеріально-технічна база. Так, в 1973-му оборонне Товариство Полтавщини налічувало 234 автомобілів, 228 мотоциклів, 123 радіостанції, 132 навчальних класи, тисячі одиниць стрілецької зброї.

Сьогодні Полтавська обласна організація Товариства сприяння обороні України — це 5 міських та 15 районних організацій, до складу яких входять 343 первинних осередки, що об'єднують в своїх рядах майже 28 тисяч чоловік. Тут функціонують навчальний центр, 4 автомобільні школи,

4 березня 1927 року було створено окружний Тсоавіахім і обрано раду, на яку поклалися обов'язки щодо керівництва районними осередками і створено 4 секції: організаційно-пропагандистську, повітряно-хімічну, стрілецьку і сільськогосподарську.

— За час, що минув відтоді, Полтавське Товариство багато зробило для зміцнення обороноздатності держави та підготовки фахівців як для її Збройних Сил, так і народного господарства Української РСР, усього Радянського Союзу, виховання молоді на подвигах старшого покоління, розвитку багатьох видів спорту, — говорить його сьогоднішній голова Василь Василенко. — На віки вічні вписані в історію нашої організації імена Героїв Радянського Союзу Леуцького Н.А., Безверхого О.І., Белауська І.В., Борисенка В.П., Шепеля І.І., Кагамлика Г.П., Пятикопа М.Е., Шпаковсько-

більш розповсюдженим видом — стрілецький спорт. Особливо інтенсивно він став розвиватись із заснуванням значка «Ворошиловський стрілець»: лише у 1936 році було побудовано 116 тирів. Водночас в Полтаві працювала Всеукраїнська авіаційна школа, тривалий час очолювана відомим льотчиком, учасником безпосадочного перельоту Москва — Північний полюс — Америка, Героєм Радянського Союзу Сигизмундом Леваневським, ім'я якого сьогодні носить одна з міських шкіл.

Загалом напередодні війни було підготовлено понад 60 тисяч фахівців. Найбільш активно ця ро-

Похід в протигаражах робітниць-тсоавіахімовок Кременчуцької трикотажної фабрики. 1939 рік

18 спортивно-технічних клубів, 224 спортивно-технічні секції. Слід зазначити, що спорт на Полтавщині є досить розповсюдженим заняттям. Особливо серед молоді. Найбільше тут культивуються військово-прикладне багатоборство, картинговий, мотоциклетний, стрілецький, автомобільний, водні види спорту, а також судо- і авіамодельний. Загалом спорт у Полтавській організації ТСОУ у великій пошані. Красномовним підтвердженням цього може слугувати один лише перелік спортивних заходів і спортсменів-полтавчан, які брали в них участь. Так, на Кубку Європи із судомодельного спорту, що відбувся минулого року на Сумщині, команда Полтавщини виборола 2 місце. Андрій Берека, Іван Гліняний, Сергій та Олександр Ємець, Георгій Мелікішвілі та Олексій Утешев стали її призерами.

На теренах області у 2012 році проходили етапи чемпіонатів ТСО України з картингу і мотоболу, на яких представники Полтавщини показали високі результати.

Протягом багатьох років стабільно працюють колективи Гадяцького, Глобинського, Котелевського, Лохвицького районних спортивно-технічних клубів. Очолюють їх ветерани Товариства Глушак Олександр Васильович, Блажко Валерій Станіславович, Лимар Володимир Олексійович, Медведєв Михайло Іванович. Вони, а також Федорченко Євген Володимирович та Уманець Іван Микитович — керівники Зінківського і Миргородського СТК — у своїй повсякденній роботі багато уваги приділяють удосконаленню навчально-матеріальної бази цих закладів. Наприклад,

за сприяння органів місцевого самоврядування вдосконалюють системи опалення, облаштовують приміщення системами кондиціонування повітря, оновлюють наочну агітацію тощо.

В навчальних закладах та організаціях Полтавської ОО Товариства постійно оновлюється автомобільний парк. Так, лише минулого року придбано 13 одиниць техніки, з них 11 автомобілів та 2 мотоцикли. Це дасть змогу суттєво збільшити ліцензійний обсяг підготовки фахівців робітничих професій, зокрема, водіїв. Загалом за останні 2 роки в навчальних закладах Полтавщини підготовлено понад 10 тисяч фахівців.

Василь Іванович може годинами розповісти про своїх колег, з якими доводиться вирішувати безліч проблем. Зокрема, про викладачів та майстрів виробничого навчання Валентина Журова, Юрія Захарченка, Володимира Старокожко, Олександра Тарапату та багатьох інших.

Він вдячний своєму заступнику Василю Ковалю, керівнику Гадяцького осередку Юрію Жердеву, а також Анатолію Склярору, що очолює Полтавську міську організацію ТСОУ, які успішно вирішують не лише повсякденні проблеми своїх колективів, а й проводять велику військово-патріотичну роботу серед молоді.

До речі, Василь Степанович нагороджений двома орденами Червоної зірки, Юрій Георгійович — орденом «За заслуги» 3-го ступеню, Анатолій Захарович — медаллю «За відвагу».

Всі вони ветерани військової служби, воювали в горах Афганістану. Тож про ві-

рність солдатському обов'язку, готовність захищати товариша до останнього набою знають не з чужих слів, їм є що розповісти хлопцям, яким незабаром доведеться йти до війська.

Практично всі районні та міські організації плідно співпрацюють з військовими комісаріатами, ветеранськими осередками, державними органами влади, плануючи і проводячи спільні заходи щодо військово-патріотичного виховання молоді. Наприклад, під час проведення місячників, присвячених черговим річницям з дня утворення Збройних Сил України, святкування Днів Перемоги проводяться зустрічі з ветеранами Великої Вітчизняної війни, ЗС, воїнами-«афганцями», представниками військових комісаріатів.

Вже традиційними стали автомобільні пробіги, присвячені вікопомним датам в історії України. В них беруть участь як керівники обласного осередку, так і рядові оборонці, відвідуючи місця поховань визволителів України і Полтавщини. Під час таких заходів проводяться спортивні змагання, зокрема, стрільби з пневматичної зброї, військове багатоборство.

Найбільш активно ця робота проводиться в Чутівській, Лохвицькій, Кобеляцькій, Хорольській, Миргородській районних осередках та Полтавському навчальному центрі.

Василь Іванович завжди підкреслює, що головне багатство Полтавської організації ТСО України — люди, насамперед ветерани оборонного Товариства, які продовжують працювати:

— Безлюдна Катерина Василівна, Глушак Олександр Васильович, Клокова Валентина Петрівна, Колісник Віктор Якович, Коляка Любов Миколаївна та багато-багато інших моїх колег є золотим фондом нашої організації. Адже вони не лише сумлінно виконують покладені на них обов'язки, а й діляться своїм багатющим досвідом зі своїми молодшими колегами, завжди, коли потрібно, протягують їм руку допомоги. І за це велике їм спасибі!

Наші ветерани — справжні патріоти України, вони безмежно поважають свою державу, людей, серед яких живуть.

Хочу зі шпальт шанованого в читачьких колах оборонців «Вісника» привітати усіх колег зі святом — 90-річчям Полтавської обласної організації ТСО України, побажати усім їм та їхнім родинам міцного здоров'я, довголіття, успіхів у житті та нових трудових звершень.

Сергій Зятьєв

«У ПОВІТРІ ВІН БУВ НЕПЕРЕВЕРШЕНИМ...»

Життя тричі Героя Радянського Союзу Олександра Покришкіна не раз висіло на волосині, але він щоразу виходив переможцем

Юність майбутнього героя

Народився Сашко у місті Новомиколаївську (нині Новосибірськ) в родині переселенців. Батьки бідували, і хлопчина, тільки-но йому виповнилося 14 років, почав працювати. Спочатку покривельником, а потім, по закінченні фабрично-заводського училища, влаштувався слюсарем-лекальником.

— Робота мені подобається, але хочу бути льотчиком,— сказав якось він товаришам.— І я, хлопці, зроблю все можливе і неможливе, щоб ним стати...

Ті від подиву роти повідкривали, але перечити не стали, вважаючи, що той жартує. Але Сашко не жартував...

Незабаром він стояв уже перед входом до 3-ої Пермської авіашколи. Проте тут його чекало розчарування: після спілкування з її начальником дізнався, що готує вона не льотчиків, а авіаційних техніків.

— Нічого страшного, хлопче,— сказав той.— Навчайся, вивчай техніку, а небо від тебе нікуди не втече.

По закінченні школи юнак працював авіаційним техніком, а коли видавалася вільна хвилинка, залазив у кабінку літака, запускав двигуна, виводячи його на різні режими роботи, слідкував за показаннями приладів, подумки здійснюючись в небо.

Він написав кілька рапортів з проханням перевести в льотне училище, але

щоразу отримував відмову. Тоді вирішив пробиватись своїм шляхом. Накупив посібників із літаководіння, пілотування, аеродинаміки і вечорами студював їх, не засинаючи до глибокої ночі. Навесні 1938 року пробився на прийом до начальника Краснодарського клубу Тсоавіахіму. Той неабияк здивувався, побачивши перед собою незнайомця у військовій формі з двома «кубиками».

— Ви нічого не переплутали, юначе? — запитав він.— Ви ж людина військова, а прийшли у цивільну устанovu.

Та коли вислухав схвильованого відвідувача, посміхнувся, дозволивши здати теорію і практичні польоти за весь курс навчання в клубі! Протягом місяця.

Екзамени і заліки здав на «відмінно», після чого піднявся в небо і виконав польоти за весь курс навчання. Інструктори відзначили, що Олександр «чудово відчуває літак, який підкоряється кожному його рухові».

До частини Покришкін повернувся зі свідоцтвом про закінчення аероклубу. І написав ще один рапорт, з нетерпінням очікуючи результату. На цей раз командування вирішило відправити військового техника 2-го рангу Покришкіна у льотне училище.

Так він став курсантом Качинської авіаційної школи, по закінченні якої службу продовжив у 51-му винищувальному авіаційному полку, що дислокувався на територіях Одеського військового округу.

В пекельному небі війни

В 1941 році полк, де служив Олександр Покришкін, знаходився неподалік ріки Прут, на західних рубежах країни. На світанку 22 червня льотчиків розбудило виття сирени: так для них почалася Велика Вітчизняна війна...

З перших днів війни Олександру доводилося виконувати відповідальні і сповнені ризику завдання. Наприклад, глибокої осені 1941-го йому довірили провести повітряну розвідку з пошуку танків генерала Клейста, який рвався до Ростова. В умовах густого туману, заметілі він летів низько, ледь не чіпляючи верхівки дерев і неабияк

ризикуючи, що й дозволило йому розгледіти танки, які німці сховали

Однополчани згадували, що Олександр Покришкін був не просто безстрашним, а неперевершеним льотчиком, який часто ризикував, нехтуючи правилами ведення повітряних боїв.

На початку 1942 року полк, у якому служив Покришкін, перевели в Закавказзя, перейменувавши в 16-й гвардійський винищувальний полк. Там він почав освоювати новий тип американського винищувача Белл Р-39 Аерокобра. При цьому сам переганяв бойову техніку з Ірану, яка поставлялася в Радянський Союз через цю країну по ленд-лізу.

Поповнившись «американцями», полк весною 1943 року знову відправився на фронт. Квітень 1943-го, коли точилися бої за визволення Кубані, став для Покришкіна зоряним часом: на очах командувача 4-ю повітряною армією генерала Костянтина Вершиніна він збив...7 ворожих літаків! Саме тут народилася відома формула Покришкіна «висота, швидкість, маневр, вогонь».

Згідно офіційних даних, в небі Кубані Олександр Покришкін збив 16 гітлерівських літаків, хоча фактично, як стверджують свідки тих подій, їх було більше...

Першу Золоту Зірку Героя Олександр Іванович отримав 24 травня 1943 року, маючи у своєму послужному списку 354 бойових вильоти, 54 повітряні бої, 13 особисто та 6 у групі збитих ворожих машин.

Зустріч кращих асів Великої Вітчизняної війни Олександра Покришкіна й Івана Кожедуба

Минуло всього 3 місяці, і груди командира полку гвардії майора Покришкіна прикрасила друга Зірка Героя Радянського Союзу: на той час він уже мав 455 бойо-

вих вильотів і 30 особисто збитих літаків «Люфтваффе».

У травні 1944-го Олександра Івановича призначили командиром 9-ої авіаційної дивізії. Незважаючи на таку високу посаду, він продовжував здійснювати бойові вильоти, вступаючи у повітряні поєдинки з німецькими льотчиками і здобувши ще 7 перемог.

...Радянські війська, розвиваючи під час Вісло-Одеської операції наступ, звільнили Польщу і вклинилися в територію гітлерівської Німеччини. В бойових діях брала участь і дивізія полковника Покришкіна.

«Йшов квітень місяць. Погода видалася дощовою, земля буквально розкисала під ногами. Злітати стало неможливо і ми втомилися ущільнювати її щепенем, соломою. Виникла загроза, що через негоду ми взагалі виключимось з бойової роботи. Потрібно було знайти вихід з цього становища. І наш комдив його знайшов.

Про задуманий експеримент нам, льотчикам, тоді нічого не сказав, а аеродромникам наказав вислати кудись передову команду. Полковник Покришкін здійснюється в повітря першим, зробив коло і взяв курс на захід. Незабаром і нам поступила команда перелітати на новий аеродром. Піднявшись в повітря, почули наказ сідати...на автостраду!

Це був ризик, величезний ризик. І разом з тим — сміливість, відчайдушність. Ось вона — полоса автостради, в ширину міряй хоч сто раз, більше двадцяти метрів не наміряєш, а для посадки нам потрібна полоса хоча б у півсотні метрів! Але на неї першим тоді сів Покришкін, значить, ми повинні були повторити його розрахунок і посадку. І ми це зробили».

Це — витяг зі спогадів Героя Радянського Союзу полковника А. Труда:

Дивізія, якою командував Олександр Іванович, брала активну участь в берлінській наступальній операції, знищивши десятки ворожих танків і штурмових гармат, кілька складів боєприпасів і чимало живої сили.

У мирний час

В роки війни Олександр Покришкін здійснив 650 вильотів, з яких кожен міг стати останнім. В 156 повітряних боях збив 59 літаків особисто та 6 — у складі групи. Його ім'я, виведене на кабіні винищувача, наводило, як згадували однополчани, жах на ворожих льотчиків: вони не раз і не два влаштовували на нього полювання, але наш герой так і не став їх здобиччю.

Сміливим і безстрашним прославлений льотчик був не лише у небі: в мирний

Тричі заслуживший право нести штандарт І Українського фронту на параді Перемоги. Москва, 1945 р.

час він не боявся суперечити високому начальству, яке інколи віддавало накази, що протирічили здоровому глузду.

Він ніколи не вирізнявся так званим чиношануванням, вважаючи, що «офіцер має служити, а не прислужуватись», виконуючи будь-яку забаганку начальства. Через небажання служити у Московському окрузі ВПС, яким командував Василь Сталін, у нього виник з ним конфлікт. Через це Олександр Івановичу, який отримав погоны полковника ще в роки війни і мав три

Голова ДТСААФ СРСР, Маршал авіації Покришкін Олександр Іванович серед юнармійців.

Зірки Героя, довго не присвоювали генеральського звання. Більш того, йому довелося перевестися у війська ППО, де командував різними авіаційними з'єднаннями, які не перебували під юрисдикцією командувача сина вождя. Генерал-лейтенант Василь Сталін зробив так, що прославлений льотчик не міг вступити і до Військово-повітряної академії. Натомість він став слухачем академії ім. М.В. Фрунзе, в стінах якої навчалися загальновійськові командири...

З неофіційних джерел відомо, що Сталін планував «розібратись» з бойовим офіце-

ром, але три зірки Героя Радянського Союзу, що сяяли на його грудях, широка популярність в армійських колах і за кордоном завадили вождю це зробити. А після його смерті Олександр Іванович закінчив із золотою медаллю академію Генерального штабу ЗС СРСР, в 1961–1962 роках командував 8-ю окремою армією ППО, що дислокувалась в Україні, водночас обіймаючи посаду заступника командувача Київського військового округу по військам ППО.

Олександр Іванович написав книгу «Небо війни», яку головнокомандувач військово-повітряних сил Сирії власним коштом переклав на арабську мову, і його льотчики під час арабо-ізраїльської війни використовували тактику повітряного бою, описану в ній...

В 1972–1981 роках маршал авіації Покришкін очолював ДТСААФ СРСР. Обіймаючи цю посаду, він багато зробив для оборонного Товариства. Величезний авторитет, яким він користувався у суспільстві та серед керівництва СРСР, допомагав у розв'язанні багатьох актуальних проблем цієї організації. Наприклад, щодо збільшення фінансування його потреб, поліпшення матеріально-технічної бази. Як людина, яка пройшла всю війну, Олександр

Покришкін розумів: до підготовки молоді в армії підходити треба серйозно. І робив все можливе, щоб так воно і було.

Восени 1981-го Олександр Іванович був переведений до Групи генеральних інспекторів МО Радянського Союзу.

Помер прославлений ас 13 листопада 1985 року в Москві. Іменем безстрашного льотчика названі вулиці в Маріуполі, Свердловську (Донецька область); в Києві, на будинку, де він жив, встановлено пам'ятний знак.

Сергій Зятьєв

НЕ РОЗГУБИЛАСЯ У СКЛАДНІЙ СИТУАЦІЇ

Очолити колектив Козинської автошколи, що на Рівненщині, Лариса Савчук довела: при розв'язанні будь-яких проблем багато важить особистість керівника

Перша сторінка цього навчального закладу була написана у 1959 році, коли відчинив свої двері Козинський автомотоклуб ДТСААФ Української РСР. У 1974-му його реформували в автомобільну школу, яка у цьому ж статусі функціонує і сьогодні, перебуваючи у підпорядкуванні Рівненської обласної організації Товариства сприяння обороні України.

Перед тим, як розповісти про її сьогодні, зробимо невеличкий екскурс у минуле. Так ось, головний об'єкт навчального закладу — будинок військово-технічного навчання, який сьогодні використовується для навчання слухачів, почали будувати у 1984 році, але звели лише у 1990 році. Незважаючи на те, що на той час в країні панувала так звана планова економіка, всі будівельні роботи виконувалися за кошти, отримані від господарської діяльності.

— Основним завданням автошколи на той час була підготовка водіїв для потреб Радянської Армії, інших військових формувань СРСР, — розповідає її директор Лариса Савчук. — Наприкінці 80-х років тут навчалися сотні курсантів. Щороку.

Зі здобуттям Україною незалежності і створенням ТСОУ, здійснювалася підготовка вже для потреб Українського війська. Але зі скороченням Збройних Сил з кожним роком зменшувалася і кількість юнаків, які опановували тут водійську науку. З відмовою Міністерства оборони України від підготовки водіїв для ЗС України державне замовлення взагалі припинилося. Фінал такої співпраці між силовим відомством і громадською організацією видався болісним, оскільки всі навчальні заклади Товариства, які готували водіїв, переста-

ли отримувати за надані послуги відповідні кошти. І хоча йшлося не про такі вже й астрономічні суми, але трудові колективи опинилися у скрутному становищі. Козинська автошкола — не виняток.

— Тих грошей, що були в розпорядженні адміністрації навчального закладу, катастрофічно не вистачало навіть на розв'язання нагальних проблем, — продовжує Лариса Миколаївна. — Наприклад, на заробітну платню працівникам. А ще ж потрібно було підтримувати в належному стані матеріально-технічну базу, автомобілі, вирішувати інші, не менш важливі питання, пов'язані із забезпеченням життєдіяльності школи. Та грошей хватало тільки на те, щоб пофарбувати вікна і двері!..

Не переповідастиму усіх нюансів виходу з кризи, а скажу лише, що невдовзі вона була подолана. Як саме?

— Ми домоглися насамперед збільшення кількості слухачів, — говорить пані Лариса. — Наприклад, відкрили філію автошколи в районному центрі — Радивиліві, цим самим трохи збільшивши фінансові вливання в наш заклад. З часом подібні філії запрацювали і в селах Підзамче та

Крупець. Організуються вони також і у створеному в середині 90-х років районному центрі Демидівка, де немає інших навчальних закладів оборонного Товариства.

Розповідаючи про буденні справи Козинської автомобільної школи, було б несправедливо не розповісти про її керівника. Бо ж саме ця симпатична жінка зуміла активізувати роботу усього колективу, вселивши в людей віру в світле майбутнє школи і цим самим спонукавши до пошуку нових форм роботи.

Наприклад, спільно з колегами вона організувала в засобах масової інформації рекламу школи, поживалася співпраця з обласним та районним центрами зайнятості населення. На тендерах щодо підго-

товки водіїв транспортних засобів, які вони проводять, автошкола неодноразово ставала переможцем. Для того, щоб залучити до навчального процесу побільше людей, організуються виїзні навчання у навколишніх селах.

На сьогоднішній день у Козинській автошколі створені всі умови для того, щоб слухачі як слід опановували ремесло водія. До їхніх послуг прекрасні навчальні аудиторії, де вони студіюють правила дорожнього руху, основи безпеки руху та інші дисципліни, лабораторії з вивчення будови і технічного обслуговування автотранспортних засобів, автодром з повним комплексом елементів для відпрацювання практичних вправ водіння, навчальний транспорт.

Керівний і педагогічний склад автошколи відповідає усім вимогам законодавства України та кваліфікаційним рівням. Викладачі і майстри виробничого навчання аналізують свої досягнення і недоліки, шукаючи шляхи покращення роботи. Працюють тут і ветерани оборонного Товариства. Зокрема, трудовий стаж викладача Анатолія Крисяка складає 17 років, а Владислава Павлюка та Миколи Грановського — 21 і 18 відповідно.

За останні два роки придбано 3 легкових автомобілі, мікроавтобус, легковий причіп, вантажний автомобіль, зроблено ремонт в класах та кабінетах, закуплено нові плакати з правил дорожнього руху, обладнано комп'ютерний клас, а в навчальному корпусі встановлено пластикові вікна та двері. Лише минулого року в стінах цієї автошколи підготовлено близько півтори тисячі водіїв різних категорій.

На початку 2013 року Козинську автошколу відвідали голова ТСО України Віктор Тімченко і голова Рівненської обласної організації Сергій Кошин. Ознайомившись з навчальною базою, поспілкувавшись з працівниками, вони високо оцінили ті зрушення, що сталися тут останнім часом.

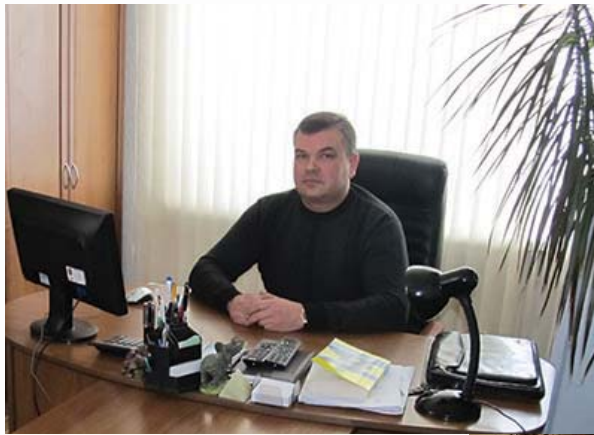
— Ми підтримуємо тих, хто хоче і вміє працювати в нових економічних умовах, — каже голова обласної організації Сергій Мефодійович. — Приємно бачити, що кожна зароблена колективом копійка використовується раціонально, а люди працюють на перспективу.

КУЗНЯ ВОДІЙСЬКИХ КАДРІВ

Дубенський районний спортивно-технічний клуб з року в рік нарощує об'єми підготовки водіїв

Коли знайомишся з результатами його роботи, то не віриться, що свого часу клуб балансував на межі виживання, і чимало оборонців Рівненщини сумнівалися у відродженні цього навчального закладу. Бо ж перебував у глибокому занепаді: навчальні класи не опалювалися, вода до приміщень не подавалася, а вхідні двері були наглухо забиті дошками. Словом, життя завмерло.

Але з приходом на посаду директора СТК Анатолія Ногачевського ситуація почала кардинально мінятися.

— Ознайомившись з навчально-матеріальною базою клубу, його фінансовим становищем, зрозумів: роботи непочатий край,— каже Анатолій Григорович.— Почав з підбору фахівців — людей, які хотіли не просто працювати, виконуючи покладені на них обов'язки, а горіли, як мовиться, бажанням щось міняти на краще, уміли продукувати свіжі ідеї і втілювати їх в життя.

Не акцентуватимемо увагу читачів на перебігу усієї роботи по виведенню спортивно-технічного клубу з кризи, а наведемо конкретні приклади, які красномовніші будь-яких слів. Так ось, у 2003 році прибутки його становили 26 тисяч гривень. А вже наступного, 2004-го, вони склали 80 тисяч. Коли у 2005-му підготовка водіїв принесла трудовому колективу 330 тисяч гривень, багато хто не повірив у це.

Всі наступні роки Дубенський спортивно-технічний клуб нарощував об'єми підготовки водійських кадрів, що, звісно, не могло не позначатись і на його фінансо-

вому становищі: минулого року тут заробили понад 1,5 мільйона гривень, в його стінах водійське ремесло опанували понад 1 200 чоловік.

Анатолій Ногачевський — людина порівняно молода. Але господарник добрий: не живе одним днем, а уміє заглядати у майбутнє, прораховувати віддачу того чи іншого свого рішення. Тому левову частку отриманих коштів тут спрямовують на покращення матеріально-технічної бази закладу. Наприклад, за останні 8 років — відтоді, як він очолив СТК, придбано 7 легкових автомобілів, 4 вантажних, автобус, причіп, скутер.

У відповідності до нових,

що дозволяє залучити до навчання більшу кількість людей. Останнім це на руку, адже не потрібно долати пристойну відстань до самого клубу.

В Україні існує проблема з підготовкою водіїв із числа інвалідів, які мають право на їх отримання державним коштом чи за власний рахунок. А ось у жителів Дубенського району їх немає, бо у спортивно-технічному клубі, про який наша розповідь, до їхніх послуг легковик з ручним управлінням. До речі, єдиний на Рівненщині...

За словами Анатолія Ногачевського, усіма тими позитивними змінами, що сталися протягом 8 років під його керівництвом, він зобов'язаний трудово-

му колективу. З великою повагою відгукується про викладача Володимира Степановича Щепанського, майстра виробничого навчання водінню автомобіля Вадима Васильовича Фіщука, інструкторів індивідуального навчання водінню автомобіля Миколу Богдановича Омельчуна, Олександра Петровича Володимирця, головного бухгалтера Валентину Петрівну Москалюк, діловода Тетяну Юріївну Кучерук та багатьох інших сво-

більш вимогливих, правил підготовки водіїв транспортних засобів, побудували і облаштували як слід майданчик початкового водіння автомобіля, придбали серію нових плакатів, стендів, понад 10 комп'ютерів.

Не забули тут і про побутові умови, від яких, погодьтеся, теж у значній мірі залежить ефективність навчального процесу. Зокрема, газифікували навчальний корпус, підвели холодну і гарячу воду, а також капітально відремонтували практично всі приміщення клубу. Зокрема, замінили вікна, двері, обладнали санітарну кімнату. А ще — облаштували кімнату для відпочинку працівників, оснастивши її плитою для приготування гарячих страв, м'якими меблями та телевізором.

Провівши маркетингову роботу, в селах Смига і Верба відкрили філіали СТК,

їх колег.

— Без такого згуртованого, надійного колективу однодумців ми ніколи і нізащо не змогли б досягти того, що сьогодні маємо,— говорить Анатолій Григорович.— На сьогодні я як керівник головним своїм завданням бачу зберегти цей колектив.

Анатолій Григорович, за відгукami колеги, дбає про них, створюючи всі умови для роботи. Такий факт: сьогодні середня заробітна плата у Дубенському районному спортивно-технічному клубі є однією з найвищих в області і продовжує зростати.

Василь Рудика,
помічник голови Рівненської
обласної організації ТСОУ

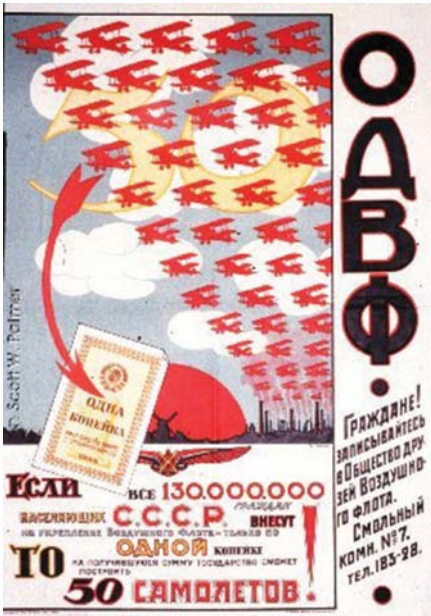

А ПОЧИНАЛОСЯ ВСЕ ТАК...

90-річчю від створення ТАПУК(ТДФ) присвячується

20-ті роки ХХ століття...

Щойно закінчилась братовбивча громадянська війна. В країні — економічний занепад, голод. А ще зовнішні вороги воронням каркають — похваляються задушити державу, що тільки-но постала на політичній карті світу. Їй конче потрібна авіація, яка починає стрімко розвиватись у світі. Але катастрофічно не вистачає коштів... Тому й створюється товариство, у якому об'єдналися громадяни, які не просто цікавляться авіацією, а марять небом.

Під гаслом «Трудовий народ, будуй повітряний флот!» 8 березня 1923 року на зібранні представників авіаційної промисловості, Головного управління робітничо-селянського повітряного флоту (Головповітряфлоту) схвалюється рішення про створення ТДФ — Товариства друзів повітряного флоту, затверджується статут та обирається Генеральний секретар. Ним став **Оргінський** (на жаль, ім'я та по батькові цієї людини невідомі). А через чотири дні постає Товариство авіації і повітроплавання України і Криму (ТАПУК), яке очолив **Г.І. Петровський**. Під його егідою починають гуртуватися українські «ікари», створюються авіаційні гуртки.

Головним чинником у діяльності Товариства стало сприяння у створенні в державі цивільного і військового флотів. Зва-

жаючи на це завдання, воно приступає до збору коштів на їх розбудову. До благородної справи були залучені широкі маси. На виручені гроші планувалось будівництво літаків, які повинні були передаватись Червоній Армії і Товариству добровільного повітряного флоту. З цією метою на сторінках центральних друкованих органів була розгорнута широка рекламно-агітаційна кампанія. Відкрили також спеціальний банківський рахунок, на який перераховувались кошти, призначені для будівництва літаків. Їх збір здійснювався не тільки через добровільні пожертви, але й шляхом реалізації нагрудних знаків та поштових марок.

Результат виявився вражаючим — вже зовсім скоро було збудовано 111 літаків, споруджено аеродроми, надавалась фінансова допомога авіаційній промисловості. Зокрема, в Україні на виручені від населення кошти побудували першу групу літаків: «Україна», «Харківський металіст», «Зовнішторг», «Донецький залізничник». Всіх їх передали «Укрповітрофлоту» для обслуговування поштово-пасажирських ліній «Харків-Київ», «Харків-Катеринослав-Одеса». 1923 року у відповідь на провокаційний ультиматум Керзона тапуківці за короткий термін створили авіазагін в складі 10 літаків, який відразу влився у лави Червоної армії. Вже влітку наступного року ескадрилья налітала 600 годин, поклавши відстань у 100 тисяч кілометрів.

В 1924 році ТАПУК започаткувало проведення тижнів Повітряного Флоту, що сприяло його авторитету у суспільстві. Під час таких заходів для всіх бажаючих читались лекції з історії авіації, проводились екскурсії на аеродромах, організувались виставки, видавалась література, плакати, листівки, демонструвались кінофільми про авіацію. ТАПУК мало свій друкований орган — щомісячний журнал «Повітряний флот», де висвітлювались останні досягнення авіації і по-

вітроплавання як у нас, так і за кордоном. За перший рік свого існування Товариство видало і розповсюдило в Україні 20 брошур більш як мільйонним тиражем. За два роки свого існування ТАПУК заснувало велику кількість авіабібліотек, авіакуточків, 97 планерних і модельних гуртків, 19 виставок. Окрім цього, його силами було збудовано 11 планерів, ангар і посадочні майданчики для літаків. Товариство взяло участь у двох Всесоюзних планерних і двох повітроплавальних змаганнях. До речі, пілоти України лідирували в них. Усе це призвело до залучення великої маси людей, особливо молоді, і під кінець свого існування ТАПУК у своїх рядах нараховував близько півмільйона чоловік, об'єднаних у 7115 осередках. Надзвичайною популярністю серед молоді користувались відділи безмоторної авіації, які діяли майже в усіх організаціях Товариства

Влітку 1923 року в Одеське відділення ТАПУК, яке знаходилося на Пушкінській, 29, з випрошеним у батьків полтинни-

Члени осередку ТАПУК з моделями аеропланів

ком в кишені для першого внеску вперше прийшов з товаришами майбутній геній світового ракетобудування **Сергій Павлович Корольов**. Вже взимку він розпочав роботу над планером, свою першу самостійну конструкторську роз-

Сергій Корольов — пілот планера

робку. Загальний ажіотаж ТАПУКа піддавав жару, але Сергій переконував себе не поспішати: «Я не хочу, щоб мій планер був першим. Я хочу, щоб він був кращим...».

Його дітище — планер К-5 мав прекрасні льотні якості і був достойно оцінений фахівцями. Саме Товариство зіграло тоді велику роль у подальшому становленні підкорювача повітряного, а згодом космічного простору і дало путівку в життя, бо вже влітку наступного року Сергій Павлович за багатьма рекомендаціями вступив до Київського політехнічного інституту.

Тут, в Товаристві, також зробили перші спроби підкорення повітряного простору знамениті і талановиті авіаконструктори. Так, через багато років генеральний конструктор **Олег Константинович Антонов** писав про ті роки: «Звідки

ж бралась у зовсім молодих хлопчаків — комсомольців, школярів, навіть піонерів — така впевненість у своїх силах? Впевненість породжувалась усім духом епохи. Все навкруг: нові громадські відносини, промисловість, сільське господарство, наука, мистецтво — все будувалось заново. Напевно, приклад стар-

шого дітища. Однак він злетів у небо. Так розпочався шлях у авіацію майбутнього конструктора прославлених ІЛів. (Через два роки, в серпні, побудований ним четвертий планер АВФ-21 братиме участь в престижних міжнародних Рьонських змаганнях планеристів у Німеччині).

15 вересня 1924 року в Коктебелі відбулися другі Всесоюзні планерні змагання, учасниками яких стали 200 чоловік. На 40 російських й українських планерах було здійснено 572 польоти. Ці змагання на той час не мали собі рівних у світі. Та й результати не поступалися кращим досягненням зарубіжних спортсменів. Той самий Л.А. Юнгмейстер встановив новий рекорд — на планері «Москвич» протримався в повітрі 5 годин 15 хвилин 22 секунди й досяг висоти 312 метрів над точкою злету. Декілька планерів були відзначені як найкращі, серед них АВФ-10 — витвір до того часу невідомого **Олександра Яковлева** — майбутнього генія літакобудування, бойові машини якого громилі в роки Великої Вітчизняної війни фашистських загарбників. Відтоді ця дата стала й днем заснування однойменного ОКБ.

Планер АВФ-10 Олександра Яковлева. Коктебель. 15.IX.1924 р.

ших, які сміливо вирішували ці небували всесвітньо-історичні завдання, розквіт народних талантів, які з жадністю прилучилися до мирної творчої праці після відчайдушно тяжких років громадянської війни й інтервенції, надихав і нас, створюючи атмосферу всезагальної впевненості у своїх силах...»

І от прийшов час розказати про **Коктебель**. Тут, на благодатній кримській землі, були посіяні зерна планерного руху, й місто на той час стало свого роду Меккою радянських планеристів.

В листопаді 1923 року в Коктебелі на горі Узун-Сирт відбулись Перші Всесоюзні планерні змагання, куди з'їхались ентузіасти планеризму з дев'ятьма літальними апаратами. Пілот **Л.А. Юнгмейстер** на планерах «Буревісник» й А-5 піднімався в повітря вісім разів. Останній політ на планері А-5 виявився у нього рекордним. Виконаний за встановленим раніше завданням на висоті 50 метрів, він продовжувався 1 годину 2 хвилини 30 секунд.

Тієї ж осені піднявся в повітря й планер «Мастяжарт» з... кувалдою на носі, яка замінювала центровочну противагу, тому що молодий московський робітник **Сергій Іллюшин** не зумів розрахувати центрівку

Згодом в Коктебелі відкрили планерну школу, яка посіла гідне місце в історії вітчизняного планеризму й авіації взагалі.

Через два роки існування діяльність ТДПФ (ТАПУК) вийшла на новий етап свого розвитку. Про нього все частіше почали згадувати за кордоном.

Товариство розрослося, все складніше ставало займатись одночасно цивільною авіацією і вирішенням оборонних питань. Визріла нагальна необхідність у прийнятті нового статуту або повної реструктуризації, що надало б йому більших можливостей, повноважень і авторитету. 13 березня 1925 року два оборонних Товариства: ТДПФ(ТАПУК) і Доброхім злились в моноліт — Авіахім.

Олег Дацюк

ПІД ЛЕЖАЧИЙ КАМІНЬ ВОДА НЕ ТЕЧЕ,

або Розповідь про те, як Ольга Єрмолович, очоливши колектив Краснодонської автошколи, відродила його колишню славу

У 1953 році в легендарному Краснодоні, що на Луганщині, відчинив свої двері автомотоклуб ДТСААФ Української РСР, який проіснував понад 20 років. А у 1974-му, зважаючи на те, що Краснодонський район відносився до найбільш промислово розвинених районів (на його теренах розташовані такі шахтарські міста як Молодогвардійськ, Суходольськ, десятки великих промислових підприємств), автоклуб був реорганізований у автошколу. За часів колишнього Союзу з її стін вийшли десятки тисяч фахівців для народного господарства. Чимало юнаків, опанувавши водійську науку, поповнювали лави Радянської армії: щороку з її стін виходило більше тисячі спеціалістів для Збройних Сил СРСР. Втім, не акцентувати уваги на днях минулих, а зупинюся на сьогоднішніх.

Нагадаємо, що, починаючи з 1992 року, керівникам всіх без винятку установ та організацій Товариства сприяння обороні України довелося боротися за виживання власними силами, долаючиgrimаси так званого ринку, що наступав. До того ж саме тоді почали з'являтися різні комерційні структури, пропонуючи свої найрізноманітніші послуги, у тому числі і щодо отримання водійських прав. Час показав, що чимало з них реалізовували пройдисвітські проекти, намагаючись якомога більше заробити грошей і зовсім не переймаючись фаховою підготовкою тих же водіїв. Та, як би там не було, а до них потяглися люди, купуючись на солодкі обіцянки зробити з них «справжніх асів-водіїв».

У 2009 році, як відомо, Міністерство оборони України відмовилося від по-

слуг оборонного Товариства, яке готувало для Збройних Сил, інших військових формувань фахівців. І це ще більш негативно позначилося на фінансово-економічному становищі навчальних закладів. Словом, ситуація, що склалася, була складною. Саме в цей час автошколу, про яку наша розповідь, очолила Ольга Єрмолович.

Вибір з кандидатурою, на якій зупинилося керівництво Луганської обласної організації Товариства сприяння обороні України, був не випадковим. Адже, по закінченні Новочеркаського автотранспортного технікуму Ольга Олександрівна тривалий час працювала в об'єднанні «Краснодонвугілля», а також в навчальних закладах Міністерства освіти України і мала чималий досвід педагогічної роботи. А ще — не потрібен був час, щоб вивчити ситуацію, що склалася, добре знала колектив, користувалася серед працівників авторитетом, що теж стало суттєвим аргументом при її призначенні.

Слід зауважити, що на той час Краснодонська автошкола мала потужну матеріально-технічну базу, яку, звичайно, потрібно було підтримувати в належному стан, всіляко її удосконалюючи. Тут, наприклад, до послуг слухачів були 3-поверхова навчально-адміністративна будівля, гаражі для зберігання автомобілів, чимало допоміжних приміщень. За пропози-

цією нового керівника всім колективом почали наводити в них порядок.

Довелося вдатись і до звільнення деяких працівників, що не відзначалися сумлінним ставленням до виконання своїх функціональних обов'язків. На їхні місця прийшли нові фахівці, які не шкодували зусиль для відродження колишнього авторитету цього навчального закладу.

Водночас Ольга Єрмолович стала проводити активну рекламно-пропагандистську кампанію, в ході якої населення міста і району інформувалося про навчально-виробничий потенціал автошколи, умови навчання. При цьому акцент робився на високий професіоналізм тих, хто навчав слухачів водійській науці, що, погодьтеся, є немаловажним фактом у цій важливій справі.

Розуміючи, що на дворі інші часи і на голих закличках далеко не заїдеш, Ольга Олександрівна стала багато уваги приділяти розв'язанню проблем своїх колег. Насамперед тих, що мали соціальне забарвлення. А їх вистачало, бо одна лише заборгованість із зарплатні перед колективом становила майже 40 тисяч гривень.

Не минуло і півроку з того дня, як сіла в директорське крісло, а заборгованість із заробітної плати повністю була погашена. При цьому були зроблені відповідні фінансові відрахування і до Центрального

та обласних комітетів оборонного Товариства, податкових органів. Всього за короткий термін автошкола виплатила близько 100 тисяч гривень! Після цього, як мовиться, в людей відкрилося друге дихання, вони зрозуміли, що становище, в якому опинились, не таке вже й безнадійне, як інколи їм здавалось.

Не скажу, що в одну мить навчальні аудиторії школи заповнилися слухачами, а до бухгалтерії потекли фінансові рівчачки. Ні. Подібні речі трапляються лише в казках. Ну а щодо нашого випадку, то ці аудиторії наповнювалися поступово. Проте це не могло не позначитись на фінансово-економічному стані навчального закладу. Пройшло не так багато часу, а на його рахунку з'явилися так звані вільні кошти, які можна було спрямовувати на вирішення різних проблем. Звичайно, ці гроші можна було спрямувати на підвищення зарплатні працівникам. Її розмір не влаштував і нового керівника, але, разом з тим, Ольга Єрмолович прекрасно розуміла: такий популістський крок сподобається людям і навіть неабияк підніме її авторитет в їхніх очах. А що далі? Для того, щоб колеги почувалися соціально захищеними, потрібно було дбати насамперед про зміцнення та оновлення матеріальної бази.

Деякі навчальні транспортні засоби перебували у незадовільному стані і потребували капітального ремонту. Тож левову частку отриманих коштів спрямували саме на їх відновлення: провели капітальний ремонт легкового навчального автомобіля ВАЗ-2104, і сьогодні він активно використовується для отримання слухачами водійських навичок. Незабаром автопарк автошколи поповнився новими сучасними навчальними легковими автомобілями.

Заходи, що були вжиті, позитивно позначились на навчальному процесі і дозволили суттєво збільшити кількість слухачів. Якщо, скажімо, в попередні роки їхня кількість коливалася в межах 350–400 чоловік, то у 2011 році навчання пройшли 600 чоловік, а минулого року — понад 1 300! Це викликано не лише збільшенням кількості бажаючих придбати автомобілі і, звісно, отримати водійські права, а й тим, що певна частка жителів Краснодону та прилеглих населених пунктів, коли постало питання про вибір навчального закладу, зваживши всі «за» і «проти», віддали перевагу саме автошколі ТСО України.

У 2012 році навчальний заклад пройшов позачергову акредитацію в управлінні ДАІ, що дозволило збільшити об'єми підготовки та перепідготовки водіїв, розширивши перелік категорій, за якими тут готують водіїв. Так, на сьогоднішній день ав-

тошкола проводить навчання за багатьма водійськими категоріями: «А-1», «А», «В-1», «В», «С», «С-1», «Д», «Д-1», «ВЕ», «СЕ». Словом, житель Краснодону чи району може обирати при необхідності будь-яку з них.

Провівши капітальний ремонт багатьох будівель, Ольга Єрмолович та її колеги-однодумці не зупиняються на досягненнях: продовжуються роботи з подальшого благоустрою території автошколи, капітально відремонтовано дах навчально-адміністративної будівлі, приміщення КТП, для чого знадобилося понад 130 тисяч гривень. Як для навчального закладу оборонного Товариства, яке не отримує з державної казни ні копійки, але справно платиться до неї всі податки, сума не така вже й мала.

На загальних зборах трудового колективу прийнято рішення, що один раз на тиждень, після роботи, люди наводять лад в навчальних приміщеннях, на території автошколи. Безкоштовно. Це пов'язано з тим, що в штаті школи немає технічних працівників, які б виконували різні господарські роботи. І пов'язано це насамперед з намаганням зекономити кошти, які так важко сьогодні заробляються. Тому колеги одноголосно підтримали ініціативу Ольги Олександрівни щодо проведення таких собі суботників.

На думку директора школи, люди, що працюють разом з нею, є справжніми професіоналами справи, якою займаються, а саме: фахівці управління автошколи Т. Мірошниченко, О. Помогаєва, К. Ткачова, викладачі А. Корчун, О. Чистолінов, майстер виробничого навчання Б. Рахматуллін, інструктори з індивідуального навчання водінню Ю. Дуб, С. Колтаччі, В. Гезь, В. Сліценко віддали цій школі не один рік свого життя. І всім серцем вболівають за стан справ у ній, болісно сприймаючи всі її проблеми і радіючи успіхам.

Основна сфера діяльності Краснодонської автошколи — підготовка водіїв. Але тут, окрім цього, проводиться військово-

во-патріотична робота. Бо люди, що тут працюють, пам'ятають подвиг молодоговардійців, своїх батьків і дідів, який вони здійснили на фронтах Великої Вітчизняної війни. Тож під час святкування Днів Перемоги, визволення України, Донбасу і міста Краснодону від гітлерівських загарбників представники навчального закладу покладають квіти до могил полеглих. Ветерани війни, яких все менше серед нас, є бажаними гостями в школі. Це, як на мене, і є взаємозв'язок поколінь, виховання поваги до старшого покоління, яке зламало хребет фашизму, відбудувало зруйновану країну.

Варто додати, що конкурентів у Краснодонській автошколі вистачає і сьогодні — у місті продовжують функціонувати приватний навчальний заклад, а також кілька державних, підпорядкованих міністерству освіти і науки України. Тож трудовий колектив на чолі з директором перебуває у постійному творчому пошуку щодо поліпшення навчального процесу.

Сьогодні Краснодонська автомобільна школа є основним навчальним закладом міста і району, де можна вивчитися як слід на водія.

Щоб у читача не склалося враження, що у неї немає проблем, зазначу — не обходиться і без них. Хоча б тому, що ніякої суттєвої допомоги колективу ніхто не надає. Але люди, які тут працюють, довели: їх можна вирішувати і самотужки. Не відразу, але можна. Якщо сумлінно працювати, нестандартно мислити, бути патріотом держави, свого краю, оборонного Товариства і свого рідного навчального закладу, то будуть і результати роботи. Адже під лежачий камінь, як відомо, вода не тече!

Олександр Чорний,

заступник голови — начальник служби навчальних закладів

Луганської ОО ТСО України

ЕСЛИ НЕ МЫ, ТО КТО ЖЕ?

Шановний читачу, сьогодні ми знову надаємо слово нашому постійному дописувачу — Володимиру Щеглову, воїну-афганцю, відомому барду і просто життєво активній людині.

С развалом Советского Союза в 1991 году оказалось под угрозой и существование многолетнего лидера в воспитании подрастающего поколения — ДОСААФ. Стране стали не нужны военные водители и парашютисты, радисты и водолазы — специалисты, которых готовило это Общество.

Обидно сознавать, что способствовало этому и горе-руководители тогдашнего ДОСААФа — вертолеты, парашюты да и другое оборудование были проданы за бесценок неизвестно кому, разбазарена или сдана на металлолом мощная учебно-материальная база, на которой воспитали целую плеяду парней и девочек, получивших здесь первую рабочую профессию и приобщившихся к спорту. И при этом никто не понес никакого наказания!

Но не все руководители пошли таким путем — бери, что можешь. Не позволила жизненная позиция и офицерская честь. Именно ими было сохранено то, что имеет сейчас обновленное оборонное Общество — ТСО Украины.

Вот о таком человеке и хочется рассказать. Это **Лобушко** Николай Григорьевич. Кадровый офицер, полковник, закончивший нашу Сумскую «артягу» — Высшее артиллерийское командное дважды Краснознаменное училище имени М.В. Фрунзе. Без малого 20 лет назад, в тяжелейший период становления молодого независимого государства, он возглавил Сумскую областную организацию Общества содействия обороне Украины. Засучив рукава, взялся налаживать новую для него работу. И таки сохранил, конечно не в тех уже объемах, структуру организации и ее работоспособность.

Пришлось находить новые методы работы с учетом недофинансирования, перехода на методы самообеспечения. Конечно же самому, без надежных единомышленников, такая задача была бы не по силам. И они были, эти заслуженные и уважаемые люди — **Титаренко** Иван Тимофеевич, **Бала** Иван Иванович и многие другие. Благодаря напористости и четкому руководству Николая Григорьевича, работа сдвинулась с мертвой точки, а итог ее на-

лицо — Сумская областная организация из года в год обеспечивает достойные показатели в работе. Неослабное внимание здесь, в прославленном партизанском крае, уделяется и военно-патриотическому воспитанию молодежи. Во всех уголках Сумщины знают и высоко оценивают работу штатных работников и активистов Общества.

Николай Григорьевич Лобушко прошел путь от курсанта до командира полка, а потом и бригады, жизнь бросала по дальним и закрытым гарнизонам, службу пришлось нести, как и подобает настоящему кадровому офицеру, в разных уголках бывшего СССР. Но, невзирая на прожитые нелегкие годы, он отдает все силы и умение для возрождения детских спортивных секций по парашютному спорту, картингу, авиамодельному спорту, радиопеленгации и других. Здесь у него также есть надежные союзники, единомышленники и соратники, люди, которые прошли родную сердцу школу ДОСААФ. Это **Шоломий** Игорь Петрович, **Гоман** Виктор Степанович, **Самойленко** Виталий Александрович, **Пилипенко** Сергей Иванович, **Шевченко** Сергей Викторович, **Саченко** Николай Владимирович, **Зубрицкий** Борис Борисович. Все эти офицеры получили путевку в небо в 70–80 годах прошлого столетия в СУАЦ, прошли боевое крещение в Афганистане, заслуженно награждены боевыми орденами и медалями, многие — дважды. А теперь свой богатый жизненный опыт передают молодым.

Благодаря именно им сделаны существенные шаги для возрождения парашютного звена в Михайловке. Решается вопрос о восстановлении ветерана Ан-2 и продлении ему ресурса. Решение, хочется думать, будет положительным. При таком профессиональном подходе и

настойчивости руководства, уверен, все получится.

Создан Союз авиаторов Сумщины «ВИРАЖ», куда вошли инструкторы, гражданские летчики и техники, а также выпускники СУАЦа разных поколений. Возглавляет его боевой офицер, летчик первого класса **Шоломий** Игорь Петрович, в своем кругу по праву почитаемый как Батя. А это имя нужно еще заслужить!

Создается музей авиации, который после ремонта пополнится экспонатами и начнет в полном объеме работать. Это делается на общественных началах, при поддержке Николая Григорьевича и других товарищей.

Все эти шаги направлены на возрождение духа патриотизма у подрастающего поколения, воспитания любви к Родине, уважения к нашему героическому прошлому. Возглавляют эту работу воспитанники ДОСААФ, а теперь ТСО Украины, отдавая дань славным, не стареющим боевым традициям.

И если нынешняя власть не будет «пиариться» в очередной раз, а на самом деле станет помогать по существу в благих начинаниях, в лучшем случае хотя бы не мешать, все у нас получится. Люди, которые прошли дорогами войны, не боятся никаких трудностей. И любую задачу нам выполнить по плечу. Мы уверены — будущее нашей страны зависит от правильного подхода к воспитанию подрастающего поколения.

Нас учили только лучшему наши отцы и деды, этому и мы будем учить наших детей!

Воспитанник школы ДОСААФ
Владимир Щеглов

Від редакції: Матеріал вже було набрано до друку, коли ми отримали пріємну новину — за багаторічну бездоганну службу та працю, активну участь в громадській роботі, особистий внесок у справу військово-патріотичного виховання молоді на кращих традиціях Збройних Сил та з нагоди Дня захисника полковника у відставці ЛОБУШКО М.Г. нагороджено Грамотою Міністра оборони України. Поздоровляємо!

«АФГАНІСТАН БОЛИТЬ В МОЇЙ ДУШІ...»

Війни закінчуються, а історія вічна. Залишилась в історії і так звана афганська війна. Але в пам'яті людській їй ще жити довго, тому що її сторінки написані кров'ю солдатів і слізьми матерів. Ніколи не затихне біль втрат, глибока скорбота про тих, хто вже ніколи не повернеться.

15 лютого — День вшанування учасників бойових дій на території інших держав та 24 річниця виведення Радянських військ з Афганістану. Тому напередодні фактично в усіх первинних організаціях навчальних закладів ТСО України нашої області відбулися зустрічі учнівської молоді з учасниками бойових дій на території Афганістану. Одна з них пройшла і в первинній організації ТСО України загальноосвітньої школи № 17 м. Сум, у якій взяв участь помічник голови Сумської обласної організації ТСО України з освітньої діяльності та транспорту **Віктор Михайлович Пільгуй**. Він був одним із перших, хто в 1979 році 18-річним юнаком пішов виконувати інтернаціональний обов'язок в складі 65-го окремого автомобільного батальйону спеціального призначення («на-

ливники»). Розповідаючи про ті далекі події афганської війни, Віктор Михайлович зазначив: **«Покоління, обпалені її вогнем, як ніхто інший, засвоїв її моральні уроки неоголошеної, героїчної афганської війни. І на сьогодні Афганістан болить в моїй душі».**

Віктор Михайлович — інвалід війни, 11 серпня 1981 року він був тяжко поранений, і до 1983 року його життя було суцільним лікуванням в госпіталі і боротьбою за повноцінне життя. Нагороджений медаллю «За відвагу» та іншими державни-

ми нагородами. З 1983 року і по сьогодні працює в Товаристві.

Мета проведення таких зустрічей — це поглиблення знань учнів про пережиту трагедію тих років, яка досі болем відгукується в серцях людей, виховання поваги та шанобливого ставлення до воїнів-інтернаціоналістів та батьків, сини яких загинули в Афганістані, виховання патріотичних почуттів у підростаючого покоління, любові до України.

По всіх містах і районних центрах за участі представників влади, громадськості, делегацій від організацій ТСО України 15 лютого були покладені квіти до Меморіалу загиблим воїнам-інтернаціоналістам. Полеглих у боях вшанували хвилиною мовчання та відслужили панахиду. Від Сумської обласної організації ТСО України виконуючим обов'язки голови Віктором Михайловичем Пільгуйом були вручені грамоти 9 учасникам бойових дій на території інших держав за активну життєву позицію у справі військово-патріотичного виховання підростаючого покоління.

Особливим цей день був для охтирчан, адже 15 років тому тут відкрито пам'ятник «Загиблим в Афганістані». Як і п'ятнадцять років тому участь у святі взяв Володимир Щеглов, автор і виконавець понад 400 пі-

сень, лауреат 16-ти фестивалів авторської пісні, випускник Сумського і Богодухівського навчальних авіаційних центрів ДТСААФ.

Учасники бойових дій в Афганістані — це майже всі випускники авіаційних центрів та автошкіл ДТСААФ. В заходах взяли участь перші особи міста, депутати міської, районної та обласної рад. Під час урочистостей були поіменно названі 13 загиблих охтирчан, пролунало 13 залпів, відправлена панахида.

Охтирська міська організація Української спілки ветеранів Афганістану та Охтирська міська громадська організація ТСО України «Патріот», очільником яких є **Григорій Володимирович Довгаль**, учасник бойових дій на території Афганістану з 1981 по 1983 роки, виконуючи статутні завдання, допомагає сім'ям загиблих, інвалідам та учасникам бойових дій, увіковічує пам'ять про загиблих.

*Стоїть старенька мати на могилі,
Від сина погляд відвести не в силі,
А син довічно житиме у сні,
І навіть квіти плачуть мовчазні.*

Помічник голови Сумської обласної організації ТСО України
Тетяна Вакула

РЕШАЕМ ВАЖНЕЙШУЮ ГОСУДАРСТВЕННУЮ ЗАДАЧУ

О деятельности Регионального отделения ДОСААФ России Белгородской области по военно-патриотическому воспитанию молодёжи во взаимодействии с органами государственной власти и местных самоуправлений.

В настоящее время Региональное отделение ДОСААФ России Белгородской области — это реально действующий самостоятельный сектор общественных отношений, характерными чертами которого являются заметно возросший профессионализм, широкий спектр выполняемых государственных задач и оказываемых населению услуг. Его деятельность сконцентрирована на выполнении Устава ДОСААФ, а также приказов и распоряжений Председателя ЦС и ведётся в тесном взаимодействии и при поддержке администрации Белгородской области, руководителей муниципальных образований.

Наделение ДОСААФ России полномочиями по реализации государственных

функций не только существенно повысило правовой и административный статус нашей организации, но и позволило решить вопрос о целевом бюджетном финансировании в сфере военно-патриотического воспитания, допризывной подготовки молодёжи и развития спорта в области.

Вся работа строится, опираясь на организационно-распорядительные документы, принятые как на федеральном, так и региональном уровнях:

— *Распоряжение Правительства Российской Федерации «Концепция Федеральной системы подготовки граждан Россий-*

ской Федерации к военной службе на период до 2020 года»;

— *Постановление Правительства РФ «Об Общероссийской общественно-государственной организации»;*

— *Постановление Правительства Белгородской области «Об оказании финансовой поддержки за счёт местных бюджетов путём предоставления субсидий образовательным организациям и учреждениям ДОСААФ России Белгородской области»;*

— *Постановление Правительства Белгородской области «Об утверждении порядка предоставления из областного бюджета субсидий региональному отделению ДОСААФ».*

Благодаря региональному финансированию Белгородский авиационно-спортивный клуб в 2012 году совершил 54 летных смены, 5787 прыжков с парашютом спортсменами и курсантами военно-патриотических клубов.

Военно-патриотическое воспитание является приоритетным направлением в нашей деятельности. Нам удалось создать четкую систему, объединить усилия органов исполнительной власти и общественных организаций, скоординировать и направить их работу на все социальные и возрастные группы граждан. Она включает в себя нормативно-правовую и духовно-нравственную базу, а также комплекс мероприятий военно-патриотической направленности по формированию патриотических чувств и сознания граждан.

Ведущее место в системе военно-патриотического воспитания в Белгородской области Региональное отделение ДОСААФ занимает благодаря поддержке администраций области и муниципальных образований. Начиная с 2000 года Постановлениями губернатора области в штат Регионального отделения ДОСААФ России введены более ста должностей специалистов-инструкторов по военно-патриотическому вос-

питанию молодёжи. Их замещают, как правило, военнослужащие запаса, имеющие высшее специальное или педагогическое образование, а также спортсмены, добившиеся значительных результатов в спорте. Они руководят военно-патриотическими клубами и спортивными секциями, заработную плату получают в структурных подразделениях ДОСААФ, а финансирование осуществляется из областного бюджета через Управление молодёжной политики области.

За двенадцатилетний период работы областных Программ патриотического воспитания граждан в городах и районах области созданы и активно работают 129 военно-патриотических клубов и спортивных секций ДОСААФ с наполняемостью более 9000 воспитанников на постоянной основе и свыше 20000 — на повременной. Подростки проходят подготовку в клубах по направлениям:

— парашютно-десантная, стрелковая, мотоспорт, морская, радиоспорт, авиаракето-судо- и автомоделирование, картинг, вольная борьба, МЧС, армейский рукопашный бой, служебное собаководство, пейнтбол, страйкбол, историческая реконструкция, поисковые отряды, клубы казачьей направленности.

Региональным отделением разработаны и внедрены новые учебные программы, в которые, помимо специализации, вошли разделы обязательной общеобразовательной подготовки. Выпускники этих клубов и секций получают не только спортивные разряды, но и свидетельства о прохождении допризывной подготовки.

Практикуется взаимосвязь с командованием войсковых частей, где курсанты проходят стажировку, а в дальнейшем и военную службу по призыву. В прошлом году было призвано более 50 воспитанников ВПК и спортивных секций, многие поступили в военно-учебные заведения РФ.

Значительная роль в общей системе духовно-нравственного и патриотического воспитания молодёжи области отводится взаимодействию с православной Церковью. В соответствии с соглашением о взаимодействии, подписанным в 2010 году, Архиепископ Белгородский и Старооскольский Иоанн благословил на участие в деятельности ДОСААФ священнослужителей епархии. Руководители структурных подразделений области при планировании мероприятий патриотического и духовно-нравственного воспитания молодёжи согласовывают их со священнослужителями, закрепленными за этими подразделениями. Священники приглашаются для проведения бесед с подростками по православной культуре и духовно-нравственному воспитанию.

В целях совершенствования военно-патриотического воспитания граждан области издан ряд Постановлений Правительства Белгородской области, в которых предусматривается выделение денежных средств на мероприятия, проводимые РО ДОСААФ России области:

— «Об областных мероприятиях, направленных на совершенствование допризывной подготовки молодёжи Белгородской области к военной службе в Вооруженных силах на 2011–2014 годы»;

— «Патриотическое воспитание граждан Белгородской области на 2011–2015 годы»;

— Долгосрочная целевая программа «Молодость Белгородчины» на 2013–2017 годы.

В бюджетах муниципальных образований на проведение мероприятий и разви-

тие материальной базы военно-патриотических клубов и спортивных секций РО ДОСААФ также предусматривается ежегодное финансирование.

С каждым годом отмечается заметное увеличение внимания муниципальных структур и общественных организаций к вопросам патриотического воспитания граждан, числа проводимых мероприятий патриотической направленности, количества их участников. Благодаря такой консолидации проводятся интересные мероприятия:

— ежегодный областной (международный) Слёт Военно-патриотических клубов «Армия. Родина. Долг», который, как правило, проводится на базе войсковой части 30616-15. В нем принимают участие более 30 команд Военно-патриотических клубов от всех муниципальных образований Белгородской области. Около 400 курсантов соревнуются по военно-прикладным видам спорта, а по завершении Слета и обучения в клубе в торжественной обстановке им вручаются свидетельства ДОСААФ России;

— совместно с «Морским собранием» проводится областная парусно-гребная регата, в которой принимают участие более 150 курсантов ВПК и ветеранов ВМФ;

— ежегодная военно-спортивная игра «Зарница» с участием военно-патриотических клубов ДОСААФ России и кадетских классов общеобразовательных учреждений с привлечением преподавателей ОБЖ;

— фестиваль стрелковых видов спорта: пулевая стрельба, стрельба из спортивного лука, пейнтбол и страйкбол;

— автопробеги по местам боевой славы Белгородчины с проведением митингов при участии глав администраций городов и районов области;

— чемпионаты области по мотокроссу — стало доброй традицией открытие

соревнований главами администраций районов;

— третий год подряд проводится трёхнедельный военно-патриотический авиационный лагерь, который частично финансируется из городского бюджета. Подростки изучают теорию и выполняют практические упражнения на планерах в г. Орле. В 2012 году курсантка клуба «Крылья Белгородчины» Влада Забырина осуществила первый самостоятельный полёт;

— совместно с управлением физической культуры и спорта проводятся спартакиады допризывной молодёжи;

— в сентябре совместно с управлениями и отделами образования городов и районов области проводятся «Уроки мужества» в школах области. В них принимают участие председатели местных отделений, начальники образовательных и спортивных учреждений ДОСААФ, специалисты-инструкторы по военно-патриотическому воспитанию, общественные организации: ВПП «Единая Россия», «Союз офицеров запаса», «Совет ветеранов Великой Отечественной войны, труда и правоохранительных органов», «Союз ветеранов ВМФ», «Организация инвалидов и участников войн в Афганистане и Чечне»;

— ежегодно в августе Региональным отделением ДОСААФ России совместно с администрациями муниципальных образований, Управлением молодёжной политики области, Управлением социальной защиты и комиссией по делам несовершеннолетних области организуется областная профилактический военно-патриотический лагерь для подростков из групп социального риска и социально-слабо защищённых семей, оказавшихся в трудной жизненной ситуации — «Феникс». В лагере проходят оздоровление около 200 подростков. Хорошо организованная и спланированная система работы, в сочетании с проведением начальной военной подготовки, отразилась на итогах лагеря. Мотивация к военной службе повысилась у более 80% подростков. А 26 человек делом доказали возможность ходатайства о снятии их с учета в местных комиссиях по делам несовершеннолетних.

Особая роль в военно-патриотическом воспитании и допризывной подготовке молодёжи отводится военно-патриотическим центрам.

Белгородский Региональный учебно-методический центр военно-патриотического воспитания и подготовки граждан (молодежи) к военной службе создан 18 февраля 2012 года. Здесь организована целенаправленная допризывная

подготовка и военно-патриотическая работа со всеми категориями молодёжи. Основная цель создания Центра — формирование единого специализированного учебно-воспитательного комплекса, способного обеспечить развитие мотивации молодежи допризывного возраста к защите Отечества и военной службе, а также реализация дополнительных образовательных программ и услуг в интересах подготовки граждан к военной службе. Военно-патриотический Центр привлекает к занятиям более 1500 человек на постоянной основе. Подобные Центры созданы в г.Новый Оскол и г. Строитель Яковлевского района.

Основные направления деятельности Центра:

— обеспечение необходимых условий для формирования у детей и молодежи готовности к защите Отечества и военной службе;

— развитие гражданско-патриотических качеств у молодежи допризывного возраста;

— военно-патриотическое воспитание и подготовка по военно-учётным специальностям;

— повышение адаптивной устойчивости граждан, подлежащих призыву на военную службу, к морально-психологическим и физическим нагрузкам;

— занятия авиационными, парашютными, стрелковыми, радио, мотоциклетными, автомобильными видами спорта, военно-морская и допризывная подготовка.

Сумские кадеты в гостях у соседей-россиян

В дальнейшем планируется проведение пятидневных военных сборов с учащими-старших классов.

Одним из основных показателей готовности юношей к военной службе является состояние их здоровья и физической подготовки.

Региональное отделение ДОСААФ России совместно с управлениями и отделами физической культуры администраций городов и районов области проводят работу по привлечению детей и подростков

к занятиям физической культурой, спортом и туризмом, совершенствованию форм и методов спортивно-массовой и физкультурно-оздоровительной работы во внеурочное время. С января 2011 года введен в действие региональный спортивно-технический комплекс ДОСААФ России «Готов к труду и защите Отечества». Выполнение нормативов проводится во время спортивных соревнований, вручаются значки с удостоверениями к ним.

В Региональном отделении ДОСААФ России культивируется 13 военно-прикладных и технических видов спорта. Совместно проведены 35 региональных, 67 районных и 34 городских соревнования по различным видам спорта. Подготовлено 7 кандидатов в мастера спорта, 593 человека получили массовые разряды. Спортсмены ДОСААФ области завоевали на международных соревнованиях 6 золотых, 4 серебряные, 4 бронзовые медали. На Всероссийских соревнованиях завоёвано 23 золотые медали, 29 серебряных, 21 бронзовая.

Региональное отделение ДОСААФ России Белгородской области, проводя единую государственную политику в области военно-патриотического воспитания граждан, в целом обеспечивает достижение поставленных задач путем плановой, непрерывной и согласованной с органами местного самоуправления и общественными организациями деятельности. Во всех муниципальных образованиях области работают координационные советы, возглавляемые заместителями глав администраций, в состав которых входят руководители местных отделений, спортивно-технических и образовательных учреждений ДОСААФ, которые координируют совместную деятельность структур, занимающихся военно-патриотическим воспитанием. Сотрудничество с координационными советами позволяет осуществлять подбор кадрового состава по военно-патриотическому воспитанию с учётом необходимых требований.

Губернатором Белгородской области приняты и реализуются долгосрочные региональные программы, нормативные

правовые акты в области патриотического воспитания и допризывной подготовки молодежи. В Региональном отделении ДОСААФ России созданы условия для организационного, информационного и методического обеспечения военно-патриотического воспитания молодежи и развития кадетского движения, возрастает уровень и эффективность проведения военно-спортивных игр, слётов, конкурсов, выставок и соревнований по военно-прикладным видам спорта. Для проведения мероприятий военно-патриотической направленности используется потенциал местных отделений, спортивно-технических и образовательных учреждений ДОСААФ России и других государственных и общественных структур.

В деятельности Регионального отделения ДОСААФ России широко внедряются инновационные формы военно-патриотического воспитания, совершенствуется работа с трудновоспитуемыми подростками, попавшими в сложную жизненную ситуацию, с сельской молодёжью, проводятся выездные семинары для методической подготовки специалистов-инструкторов по военно-патриотическому воспитанию.

В результате многолетнего взаимодействия РО ДОСААФ России с органами власти всех уровней оборонная организация области добилась определённых успехов в решении одной из важнейших государственных задач — военно-патриотического воспитания молодежи!

*Председатель регионального отделения ДОСААФ России Белгородской области
Александр Ахтырский*

Від редакції: Слід відзначити, що Белгородські дтсаафівці плідно співпрацюють з колегами із Сумської обласної організації ТСО України. В цьому їм активно сприяють губернатор Сумщини Юрій Павлович ЧМИРЬ та голова обласної адміністрації Геннадій Володимирович МИХАЙЛЕНКО.

Державні стандарти підготовки водіїв 2012 року. Готуємось до ліцензування.

У статті розкриваються маркетингові кроки керівника навчального закладу Товариства щодо розробки нового освітнього продукту (ліцензування) на регіональному рівні та описується досвід процедури ліцензування освітніх послуг у Черкаській обласній організації ТСО України. Ключові слова: освітній продукт, освітня послуга, ліцензування, державний стандарт професійно-технічної освіти.

В Навчально-методичному центрі ЦК ТСО України проведено аналіз змісту статті «Державні стандарти підготовки водіїв 2012 року». Відзначаємо, що він повністю відповідає чинному законодавству: Закону України «Про дорожній рух», постановам Кабінету міністрів та Державному стандарту професійно-технічної освіти. В статті запропоновано дійові поради щодо ліцензування навчально-виробничого процесу. Автори діляться з керівниками навчальних закладів обласної організації ТСО України своїм досвідом роботи в дотриманні вимог нормативних документів, указують, в якій послідовності необхідно будувати свою роботу з підготовки документів для ліцензування. Ця публікація стане корисним методичним матеріалом для обласних організацій та ПТНЗ.

У відповідності до Закону України Про дорожній рух, відповідних Постанов Кабінету міністрів України та затверджених кваліфікаційних характеристик на професії водій мототранспортних засобів 8321 та водій автотранспортних засобів 8322 розроблені два Державних стандарти професійно-технічної освіти, і вони є обов'язковими для виконання усіма професійно-технічними навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями, що здійснюють підготовку кваліфікованих робітників, незалежно від їх підпорядкування та форми власності.

Державний стандарт професійно-технічної освіти містить:

— освітньо-кваліфікаційну характеристику випускника професійно-технічного навчального закладу, яка складена на основі кваліфікаційних характеристик професій працівників, досягнень науки і техніки, впровадження сучасних технологічних процесів, передових методів праці, врахування потреб роботодавців і містить вимоги до рівня знань, умінь та на-

вичок. До кваліфікаційних характеристик включено вимоги, передбачені Довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників, «Загальні положення», п. 7, випуск 1, частина друга, Краматорськ, 2005 року;

— типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників;

— типові навчальні програми з навчальних предметів, програми професійно-практичної підготовки (водіння автомобіля), передбачені типовим навчальним планом;

— критерії кваліфікаційної атестації випускників;

— перелік основних обов'язкових засобів навчання;

— список рекомендованої літератури.

У Державному стандарті професійно-технічної освіти в розділі «Загальні положення» також надається опис організації і порядок підготовки та перепідготовки висококваліфікованих робітників згідно вимог Законодавства України і відповідних постанов Кабінету міністрів України.

Черкаська обласна організація Товариства сприяння обороні України зберегла мережу навчальних закладів, основною функцією яких є не лише патріотичне виховання молоді, пропаганда серед населен-

ня Конституції і законів України про захист Вітчизни, а й підготовка кваліфікованих робітників, задоволення потреб економічно-активного населення в освітніх послугах. Навчальні заклади обласної організації ТСО України відносяться до професійно-технічних навчальних закладів першого атестаційного рівня і зобов'язані здійснювати свою освітню діяльність при наявності відповідної ліцензії Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Керівник навчального закладу є особою, якій надані певні повноваження та функції: планувати діяльність ПТНЗ обласної організації Товариства, здійснювати керівництво всіма ланками навчального процесу, приймати рішення, контролювати та інші. Рішення щодо відкриття нових професій чи продовження організації навчання за існуючими, початок збору та оформлення документів для отримання ліцензії чи продовження терміну її дії приймає керівник навчального закладу. Зважаючи, що ПТНЗ Товариства області знаходяться в умовах діючого ринку освітніх послуг, їх освітній продукт (кваліфікований робітник певного рівня, знання та уміння) набуває якостей товару — вартість, якість, доступність, — керівник повинен мати обґрунтовані підстави, інформацію для опти-

мального рішення при зменшенні часових та вартісних витрат, тобто здійснити певні маркетингові кроки.

Маючи практичний досвід роботи з керівниками навчальних закладів обласної організації ТСО України у ліцензійних експертизах, консультуванні з питань використання державних стандартів професійно-технічної освіти при розробці робочих навчальних планів, дотриманні нормативних документів з організації навчально-виробничого процесу, пропонуємо дієві поради-кроки освітнього маркетингу.

1. Перед початком ліцензування кожен керівник навчального закладу Товариства повинен усвідомити, що ліцензія на освітні послуги — це не лише державний **дозвільний документ**, це відповідальність за дотримання нормативно-розпорядчих документів з організації навчально-виробничого процесу у галузі професійно-технічної освіти: ведення книг руху контингенту та видачі документів про освітньо-кваліфікаційний рівень, журналів обліку навчальних досягнень слухачів, оформлення навчально-плануючої документації, організація державної кваліфікаційної атестації та атестації педагогічних працівників тощо.

2. Процес ліцензування необхідно розпочати з розробки **концепції** на освітню пропозицію: обґрунтувати потребу, необхідність, можливості для здійснення професійно-технічного навчання. Адже будь-яке бажання керівника навчального закладу повинно співвідноситись із його можливостями, перспективою успішного функціонування.

3. Важливим кроком до початку процедури ліцензування є визначення майбутнього **переліку професій**. Для цього потребує вивчення попиту на освітні послуги у потенційних слухачів шляхом аналізу доступної інформації (офіційна статистика, ЗМІ, оголошення тощо), анкетування та опитування щодо привабливості професій в регіоні. Попит на професії можуть формувати також діючі підприємства, регіональні центри зайнятості, популярні міграційні пропозиції. Так, зростаючі об'єми автотранспортних засобів в Україні утримують попит на професію «водій автотранспортних засобів». На нашу думку, в недалекій перспективі, актуальною буде освітня пропозиція на професію «таксист».

4. Будь-яка підготовка кваліфікованих робітників здійснюється за змістом **державних стандартів**, які передбачають вимоги до вступників, терміни навчання, кількість обов'язкових предметів та їх зміст, перелік необхідних засобів навчан-

ня, кабінетів, майстерень та лабораторій. Ознайомившись із Державним стандартом професійно-технічної освіти на обрану професію для ліцензування, керівник навчального закладу вивчає власну ресурсну базу, її відповідність та оптимальність, можливість до розширення, трансформації. Наприклад, оновлений державний стандарт професійно-технічної освіти на професію «водій автотранспортних засобів» не передбачає організацію лабораторно-практичних робіт, відповідно зникає потреба в навчальних лабораторіях та їх забезпеченні.

5. Щоб визначити **ліцензійні обсяги** на конкретну професію, необхідно проаналізувати наявних конкурентів, їх обсяги, вартість навчання, переваги (транспортна доступність, комфортність навчального процесу: приміщення, часи навчання, створений імідж). Також на ліцензований обсяг слухачів впливає існуюча відповідна матеріально-технічна база: кількість та площі власних кабінетів, майстерень, автотранспортних засобів. Якщо керівник навчального закладу використовує орендовану матеріально-технічну базу, то договори оренди повинні мати очікуваний термін дії майбутньої ліцензії. Не останнє місце при розрахунку ліцензованого обсягу має також комплексно-методичне забезпечення: стенди, макети, моделі, зразки, навчальна та довідкова література, сучасні комп'ютери та їх програмне забезпечення. Проте, методичний супровід найлегше поповнюється та оновлюється.

6. Наступний обов'язковий крок — це вивчити **педагогічний потенціал** свого навчального закладу: наявність вищої освіти, фах за напрямком майбутньої ліцензованої професії, наявність психолого-педагогічної підготовки або можливість її організації (за мінімальних витрат і макси-

мальної користі), готовність та мотивація їх до педагогічної діяльності.

7. Одним із елементів ліцензійної справи є **робочий навчальний план**, розроблений на основі Державного стандарту професійно-технічної освіти, з урахуванням віку та статусу потенційних учнів (учнівська молодь, незайняте або працююче населення) — буде визначено максимальне навчальне навантаження на тиждень, конкретне та обґрунтоване скорочення навчальних годин, але в межах законодавства, терміни виробничого навчання та практики.

Всі матеріали ліцензійної справи повинні співвідноситись між собою, кількісні показники відповідати якісним. В наявності повинні бути діючі акти на землю, договори оренди, технічні паспорти, тощо. Наприклад, якщо в закладі облаштовано, відповідно до вимог, 3 навчальні кабінети, а необхідно 5, то в справі будуть представлені документи на оренду необхідних приміщень, або відмітка про 2 форми навчання — денна та вечірня і відповідно 2 робочих навчальних плани з тижневим навантаженням до 36 годин для денної форми та до 24 годин — для вечірньої форми навчання. Крім того, це прописується у записці пояснення до кожного конкретного плану і навіть в концепції.

Заяву до регіонального органу ліцензування варто подавати разом із сформованою справою не менше, ніж за 3 місяці до закінчення терміну дії ліцензії або відкриття нової. Вчасно проведена ліцензійна експертиза дасть змогу усунути зауваження, виправити помилки, змінити свої наміри.

Навчальні заклади Черкаської обласної організації ТСОУ мають позитивний досвід у ліцензуванні освітніх послуг. Зважаючи на те, що у лютому-березні 2013 року

в навчальних закладах обласної організації ТСОУ закінчується термін дії ліцензії з надання освітніх послуг у сфері професійно-технічної освіти, у липні 2012 року наказом Голови Черкаської обласної організації ТСОУ Самойленко М.О. створена робоча група з надання практичної та методичної допомоги навчальним закладам щодо підготовки пакету документів для ліцензування. Робочою групою сплановано відповідні навчально-методичні заходи, складено графік підготовки навчальних закладів до ліцензування. Після ознайомлення керівників навчальних закладів з оновленим змістом державних стандартів професійно-технічної освіти з професії «водій автотранспортних засобів», обласним комітетом Черкаської обласної організації ТСОУ спільно із Черкаським обласним навчально-методичним центром професійно-технічної освіти проведено низку навчальних семінарів з питань:

- ✓ розробка робочих навчальних планів;
- ✓ вимоги до навчально-плануючої документації;
- ✓ робота педагогічних колективів;
- ✓ комплексно-методичне забезпечення теоретичної та практичної підготовки;
- ✓ кваліфікаційна атестація слухачів.

Керівництво навчальних закладів обласної організації ТСО України опрацювало нормативно-розпорядчі документи в галузі професійно-технічної освіти, визначили відповідальних осіб за оформлення ліцензійної справи, проаналізували власну ресурсну базу, потреби регіону в кваліфікованих робітниках.

Запропоновані навчальними закладами переліки професій, ліцензовані обсяги для продовження терміну дії ліцензії, враховуючи запити слухачів попередніх років що-

до отримання документів кваліфікованого робітника державного зразка, наявної матеріально-технічної, методичної бази та кадрового ресурсу також були впроваджені в ліцензійну справу.

Експертною комісією Головного управління освіти та науки Черкаської обласної державної адміністрації в серпні-вересні 2012 р. була здійснена перевірка всіх навчальних закладів Черкаської обласної організації ТСОУ на спроможність надання освітніх послуг у сфері професійно-технічної освіти за професіями згідно заявок. Після вивчення реального стану справ на місцях, експертна комісія підготувала вмотивовані висновки з пропозиціями та зауваженнями. Для усунення недоліків керівники навчальних закладів вчасно вжили певних заходів: організаційних, фінансово-матеріальних, кадрових. Для якісної підготовки ліцензійних справ робоча група спільно з директором Черкаського обласного навчально-методичного центру професійно-технічної освіти Проценко Н.Д. під керівництвом Голови обласної організації ТСО України Самойленко М.О. надала практичну допомогу навчальним закладам, об'єднаним за територіальною близькістю,

організувавши куштові навчання (з метою економії коштів).

Працівники, які залучаються до педагогічної діяльності, вчасно пройшли психолого-педагогічну підготовку та стажування в умовах виробництва.

Підготовлені до засідання обласної регіональної експертної ради в січні 2013 року ліцензійні справи всіх навчальних закладів обласної організації ТСОУ відповідали вимогам нормативних документів і підтверджувались реальною ресурсною базою навчальних закладів (матеріально-технічною, навчально-методичною, кадровою). А це, в свою чергу, виявило такі управлінські риси керівників навчальних закладів обласної організації ТСОУ як мобільність, оперативність в прийнятті рішень, готовність до соціального партнерства, орієнтування на якісний освітній продукт, спроможний максимально задовольнити свого споживача:

— **державу** — якісний трудовий потенціал;

— **роботодавців** — кваліфікований робітник затребуваного рівня;

— **економічно-активне населення** — освіченість, можливість успішної кар'єри.

Як результат роботи — 25 січня 2013 року всі навчальні заклади ОО ТСОУ отримали позитивний висновок засідання регіональної експертної ради і були представлені на засідання Акредитаційної Комісії України в лютому 2013 року!

Козлов А.Д.,

*інструктор з навчальної роботи
Черкаської обласної організації ТСОУ*

Проценко Н.Д.,

*директор Черкаського обласного
навчально-методичного центру
професійно-технічної освіти, доцент.*

Література:

Закон України «Про професійно-технічну освіту», Професійно-технічна освіта в Україні, нормативно-правове регулювання. За заг. ред. Жебровського Б.М.— К.:ФОРУМ, 2008, 1т.

Наказ МОН України №419 від 30.05.2006 р «Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах», Професійно-технічна освіта в Україні, нормативно-правове регулювання. За заг. ред. Жебровського Б.М.— К.:ФОРУМ, 2008, 1т.

Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах ТСО України, затверджене Постановою Бюро ЦК ТСОУ від 18.11.06 р., протокол №7.

Постанова КМУ від 08.08.2007 р. «Про порядок ліцензування діяльності з надання освітніх послуг»

Наказ МОН України № 30 від 21.01.09 р. «Про документи для проведення ліцензування»

Наказ МОН України №1021 від 17.09.12 р. «Про затвердження примірних зразків документів, що додаються до заяв для проведення ліцензування освітніх послуг у сфері професійно-технічної освіти»

Наказ МОН України №1022 від 17.09.121 р. «Про затвердження форм заяв про проведення ліцензування освітніх послуг»

Державні стандарти професійно-технічної освіти, затверджені наказом МОН №801 від 10.07.12 р.

Ліцензійні умови надання освітніх послуг у сфері професійно-технічної освіти, затверджені наказом МОН №847 від 24.12.03 року.

Положення про ступеневу професійно-технічну освіту, Постанова Кабінету Міністрів України від 03.06.1999 р. № 956, Професійно-технічна освіта в Україні, нормативно-правове регулювання. За заг. ред. Жебровського Б.М.— К.:ФОРУМ, 2008, 1т.

НЕ ЗАРАДИ НАГОРОДИ...

— Нет, ребята, я не гордый.
Не загадывая вдаль,
Так скажу: зачем мне орден?
Я согласен на медаль.

(М. Твардовский)

Так, не заради нагород працюють в нашому Товаристві. Практика свідчить, що лише самовіддані люди затримуються в ньому надовго, а здебільшого — назавжди. Таких прикладів безліч. Для заохочення цих працівників Бюро ЦК ТСО України своїм рішенням №18 від 20 грудня 1996 року затвердило «Положення про почесне звання «Ветеран Товариства сприяння обороні України». Його може отримати штатний працівник, який сумлінно відпрацював в Товаристві на протязі 20 років. Для ветеранів військової служби цей термін складає 10 років, а голів організацій всіх рівнів та їх заступників — два і більше строки на виборних посадах. Присвоює звання Бюро ЦК за поданням обласних та їм рівних комітетів. Ветеранам встановлені такі стимули як додаткова оплачувана відпустка, безкоштовне навчання в навчальних закладах Товариства тощо. Усі відзнаки, пов'язані з матеріальними витратами, застосовуються за кошти організації, в якій працює ветеран.

Вищою нагородою встановлено «Почесний Знак ТСО України», положення про який затверджено протоколом Бюро ЦК №13 від 16 жовтня 1996 року. Нею нагороджуються організації, штатні працівники та активісти Товариства. Нагородженому Почесним Знаком ТСО України вручається посвідчення та нагрудний знак, він має право вільного відвідування виставок, спортивних змагань та свят, безкоштовного користування спортивними спорудами та інвентарем, а також може бути занесеним до списків навчальних організацій як почесний курсант в установленому порядку.

З метою відзнаки штатних працівників, активістів, організацій ТСО України за значні досягнення в статутній діяльності, представників центральних і місцевих органів влади та інших громадян за плідне співробітництво з Товариством, спрямоване на реалізацію статутних завдань та підняття іміджу в Україні та світі, Постановою

Бюро ЦК №6 від 30 листопада 2010 року введено Положення про Почесну Грамоту ТСО України. Вона є другою за значенням вищою нагородою після Почесного знаку ТСО України. Подання на спеціальному бланку надсилається до ЦК не пізніше, ніж за 15 днів до дати вручення. Особливістю цієї нагороди є те, що не вважаються обґрунтованими пропозиції про відзначення осіб та організацій, які не мають конкретних і вагомих заслуг та приурочені до малозначущих дат і подій. Ювілей не завжди є підставою для нагородження. Рішення про нагородження Почесною грамотою приймає особисто Голова Товариства, відомості про нагородження висвітлюються на сайті ТСО України. Нагороджені Почесною грамотою заохочуються грошовою винагородою у розмірі двох тисяч гривень за рахунок коштів централізованого фонду ЦК ТСОУ.

Одним з різновидів заохочення членів Товариства є Дошка пошани у мережі Інтернету (сайт www.tsou.org.ua). Положення про неї затверджено Постановою Бюро №5 від 7 вересня 2010 року. Кандидатури визначаються комітетами обласних та їм рівних організацій за підсумками минулого року, подаються в апарат ЦК до 1 січня і затверджуються на першому наступного року засіданні Бюро ЦК ТСОУ. Згідно встановленої квоти від організації, яка налічує більше 500 штатних працівників, надається 2 кандидати, від інших — один. Від підприємств і організацій центрального підпорядкування та апарату ЦК загальна кількість

складає 5 чоловік. Термін перебування на Дошці пошани може бути подовжено рішенням Бюро ЦК за поданням відповідної організації.

Широко застосовуються і такі форми заохочення від імені Голови Товариства як оголошення Подяки з врученням спеціального Посвідчення та нагородження наручним годинником із символікою Товариства.

Постановою Бюро №5 від 7 вересня 2010 року затверджено Положення про Почесного голову. Згідно ст. 5.22 Статуту ТСО України Почесним Головою Товариства Центральний Комітет обрав Володимира Андрійовича Дончака. Комітети обласних та їм рівних, міських і районних організацій також мають право відповідно обирати на ці почесні посади своїх колег. Стає традицією і застосування такої відзнаки як оголошення Людини року ТСО України. За підсумками 2011 року цього почесного звання спромігся голова Запорізької обласної організації Павлей І.В., в 2012 році — директор Стрийського СТК Стефанів В.М. Про їхні заслуги розповідав бюлетень «Вісник ТСО України», на обкладинках якого розміщено портрети переможців.

Центральний будинок ТСО України зініціював також поздоровлення ювілярів на сторінках бюлетеню та електронного додатку до нього «Крилатий вісник». І нехай таке поздоровлення не супроводжується матеріальною відзнакою, не надає якихось пільг, проте кому не стане приємно лише від того, що теплі слова про нього розлетілись по всій Україні!

Як мовиться в народі — добре слово й кішці приємне. То ж, шановні керівники і члени виборних керівних органів, не забувайте подякувати своїм колегам за їх самовіддану працю!

Начальник управління організаційної, кадрової та адміністративної роботи ЦК ТСО України
Володимир Віжунов

ЩЕДРИЙ УРОЖАЙ СПОРТСМЕНІВ-ОБОРОНЦІВ

Минулий рік виявився досить щедрим на перемоги і почесні титули для багатьох спортсменів Товариства сприяння обороні України. Адже чимало з них вибороли нагороди на престижних змаганнях, у тому числі і міжнародного рівня, завоювали звання, які свідчать про неабияку їхню майстерність, наполегливість, а то й мужність, проявлені в тому чи іншому виді спорту. Вітаючи вас, шановні друзі, з цими почесними званнями, зичимо нових спортивних успіхів і перемог в майбутньому.

Норматив

**«Майстер спорту України»
у 2012 році виконали:**

Київська міська організація ТСО України

Автомодельний спорт

Віталій Костенко, Максим Гордіяш,
Володимир Сидоренко, Олексій Паншин,
Вячеслав Кухтин, Юрій Волошин

Авіамоделльний спорт

Денис Яременко,
Олександр Гриценко, Ігор Савченко

Судомодельний спорт

Павло Мельниченко,
Олексій Смольников

Радіоспорт

Вікторія Замятіна

Службове собаківництво

Марія Бякова, Володимир Францев

Кримська республіканська організація ТСО України

Анатолій Залатов, Олександр Залатов,
Юрій Романенко (радіоспорт) — тренер
Олександр Федотов (Крим)

Київська обласна організація ТСО України

Дмитро Філін, Ірина Чикашкіна, Віталій
Монастирьов, Павло Литвинов, Андрій
Янковський (автомобільний спорт) —
тренер С. Калниш

Брати Скуз — Олег та Ігор, Валерій
Жовтоног (автомобільний спорт) — тре-
нери І. Крижановський, Б. Запольський,
Л. Леонов.

Олена Якимчук (планерний спорт) —
тренер Валентина Топорова

Донецька обласна організація ТСО України

Судомодельний спорт

Олександр Новак — тренер Дмитро
Новак
Олексій Бражник — тренер Артем
Морозов

Артур Бут — тренер Юрій Новак
Володимир Кротюк - тренер Юрій Новак
Сергій Яворський — тренер Юрій Новак
Олексій Козир — тренер Юрій Новак
Юрій Яковенко (радіоспорт на КХ
і УКХ) — тренер Олександр Тополя
Ілля Іванько (спортивна радіопеленга-
ція) — тренер Олексій Іванько

Хмельницька обласна організація ТСО України

Кирило Лопотовський (автоспорт) —
тренер Володимир Кашневич
Максим Третьак (автоспорт) — тренер
Володимир Кашневич
Андрій Кисельов (кульова стрільба) —
тренер Станіслав Третьак

Чернівецька обласна організація ТСО України

Віктор Токарюк (автомодельний
спорт) — тренер О. Червонописький
Ігор Олейник (авіамоделльний спорт) —
тренер Володимир Березой
Михайло Бичковський (мотокрос
«Канти-крос», «Ендуро»
на квадроциклах) — тренер
О. Скрипників

Дніпропетровська обласна організація ТСО України

Д. Резніков (автомодельний спорт) —
тренер Ю. Резніков
Р. Федаш (підводне полювання) —
тренер О. Ляденко

Черкаська обласна організація ТСО України

Андрій Матусевич (морське багатобор-
ство) — тренери І. Осмальонний,
О. Чендеков, А. Лисенко

Чернігівська обласна організація ТСО України

Василь Джулай (ракетомодельний
спорт) — тренер Віталій Смоляноко

Львівська обласна організація ТСО України

Софіянік Ігор (автомодельний спорт,
майстер спорту міжнародного класу) —
тренується самостійно
Сергій Ковальчук (автомодельний
спорт) — тренер Ігор Софіянік

Миколаївська обласна організація ТСО України

Сергій Постикін (судомодельний спорт,
заслужений майстер спорту України) —
тренер Георгій Крутоголов

Одеська обласна організація ТСО України

Артем Богомолів (автомодельний
спорт) — тренер Сергій Федоров

Харківська обласна організація ТСО України

Олександр Осовик (авіамоделльний
спорт), майстер спорту України міжна-
родного класу (2012р.) — тренери
М. Васильков і А. Рохвал

Полтавська обласна організація ТСО України

Георгій Мелікішвілі, Олексій Утешев
(судомодельний спорт).
Тренуються самостійно.

Луганська обласна організація ТСО України

Євген Золотов (підводне плавання,
майстер спорту України, майстер спорту
міжнародного класу України) — тренер
Олександр Золотов

Зазначимо, що більшість спортсменів,
які виконали нормативи «Майстер спорту
України» і «Майстер спорту України
міжнародного класу» у спорті, як мовить-
ся, не новачки. Наприклад, Андрій Мату-
севич «стартував» майже 30 років тому,
розпочавши заняття в секції морського
багатоборства дитячо-юнацької спор-
тивно-технічної школи ДТСААФ Україн-
ської РСР.

Не переповідаємо весь життєво-
спортивний шлях Андрія, а зупинимось
лише на головних спортивних досягнен-
нях. Так ось, у його послужному списку пе-
ремоги на чемпіонаті Європи з морського
багатоборства, який проходив у 2006 році
в Німеччині, срібні медалі за участь в чем-
піонаті світу і Кубку Єврозії, що відбулися
в Росії та Білорусі.

Перейшовши у водно-моторний спорт,
він і тут не пасе задніх: збудувавши човен
катамаранного типу, на якому встановив
власними руками двигун вітчизняного
виробництва, успішно захищає спортив-
ну честь Черкащини. Так, на кількох чем-
піонатах України поспіль здобув призо-
ві місця.

Серед майстрів спорту є люди, яким на
шляху до цього звання довелося здолати
багато моральних і фізичних навантажень.
Наприклад, інвалід 1-ої групи з дитинства
Олександр Залатов. Незважаючи на неду-
гу, радіоспортом він захопився ще у 9-річ-
ному віці, а любов до нього хлопчині при-
вив батько — Анатолій Васильович.

Восени 2012 року Олександр Євге-
нович разом з Василем Анатолійовичем
та Юрієм Романенком у складі команди
Кримської республіканської організації
ТСО України на чемпіонаті України по ра-
діозв'язку на УКХ — «Польовий день» ви-
бороли 1 місце.

ЮНІ ТАЛАНТИ ТРЕБА ПЛЕКАТИ...

— В 2013 році буде підготовлена програма розвитку дитячої та юнацької творчості, яка передбачить створення необхідних умов для розвитку дитячих талантів, — про це Президент України Віктор Федорович Янукович заявив під час відвідання III Всеукраїнської виставки-звіту дитячої творчості «Країна юних майстрів».

Виставка відбулась у Київському палаці дитячої та юнацької творчості 28 лютого. Донецьку область представляли спортсмени-судомоделісти. Керівник делегації — відмінник освіти, тре-

Президент зупинився біля моделей кораблів, і Олексій Бражник вручив йому подарок, зроблений руками членів гуртка судомоделістів.

В цілому, виставка викликала зацікавленість Президента України та супроводжуючих його осіб, а також отримала високу оцінку Міністерства освіти і науки України — міністр Табачник Д.В. вручив грамоти Міністерства за високі спортивні показники та успіхи в технічній творчості Бражнику Олексію, Новаку Олександру та іншим спортсменам і побажав їм

нер збірної команди області з судомодельного спорту Новак Ю.Г. Досягнення юних спортсменів демонстрували чемпіони світу майстри спорту України Олексій Бражник і Олександр Новак. На виставці були представлені моделі, з якими вони перемогли на чемпіонаті світу в Хорватії 2012 року. Під час відвідання виставки

подальших спортивних досягнень. Також грамоти Українського Центру творчості отримали Новак Ю.Г. і керівник судомодельного гуртка-тренер судомоделістів Морозов А.В.

Микола Штефан,
Донецька обласна організація

Участь в роботі виставки взяв також начальник управління ЦК ТСО України Володимир Кравчук, який поділився з нами своїми враженнями від побаченого:

— Одним із розділів виставки була експозиція гуртківців спортивно-технічного та військово-патріотичного напрямку. На жаль, в цій виставці взяли участь представники лише чотирьох обласних організацій ТСО України. Крім Донецької, прибули Вінницька (Лабутан Сергій та Мальцеви Ярослав і Тимур з моделями літаків), Одеська (спортсмени-автомоделісти Федоров Сергій, Кущев Григорій, Богомолов Олексій та Бусарев Микита, які демонстрували моделі танків КВ-1, КВ-2 та САУ), Черкаська (судомоделіст Коваль Андрій). І лише команда Одеської обласної організації мала символіку ТСО України.

Із бесіди з дітьми та представниками наших організацій стало відомо, що з потягів вони зі своїми експонатами добирались до виставочного центру хто чим міг, а де провели ніч до виставки — не сказали. Поїдуть до залізничних та автовокзалів після виставки теж самотужки. Їх розповідь мене збентежила, але допомогти їм вже можливості не було. Незважаючи на те, що така виставка проводиться вже втретє і кожного разу в ній приймає участь Президент держави, більшість керівників наших організацій про неї не знають і участі в ній не приймають.

То ж бажано всім нам зробити належні висновки і вже зараз розпочати підготовку до наступної виставки в 2014 році, щоб порадувати Президента України масовістю та майстерністю юних майстрів, вихованих в організаціях ТСО України. А нам, працівникам центрального апарату Товариства, необхідно спланувати зустрічі юних майстрів на вокзалах Києва, розмістити їх в готелі Дарницької автошколи, провести для них екскурсії Києвом, організувати урочисті зустрічі з керівництвом ЦК ТСО України.

Таланти потребують належної підтримки і турботи! А юні — тим паче!

СВЕРШИЛОСЬ! «ДАКАР-2013» — ФИНИШИРОВАЛ!

Вадим Нестерчук завершил его с отличным результатом — 10-е место в категории T1 и 26-е в абсолютном зачете!

Это — самый лучший результат за всю шестилетнюю историю Украины на Дакаре. Столь высокий результат стал возможен благодаря опыту пилота, слаженной работе команды и качественной подготовке автомобиля!

Вот что рассказал сам Вадим о деталях гонки:

— Если говорить о Дакаре, то мы ехали хорошо, несмотря на то, что наш результат ниже заявленного до гонки — попасть в ТОП-10, но в итоге приехали 26-ми. Правда, если оглянуться, то около половины участников в нашей категории не доехали до финиша вообще! Да, к некоторым моментам мы оказались не готовы — но если бы знали, что трасса будет такой довольно легкой, то выбрали другую тактику, не «берегли» машину в первые дни. Дакар-2013 года отошел от основного принципа — большое изматывающее приключение, длинные и сложные песчаные скоростные участки! Именно это отличает Дакар от всех остальных гонок в мире. Я даже расстроен...

Гонка началась не на самых высоких скоростях. Вадим, в привычной для команды тактике, старался беречь машину и идти в спокойном режиме. Как сказал он накануне старта: «Важно ехать примерно в 60% своих возможностей. Поскольку, если двигаться быстрее, можно перегрузить двигатель с трансмиссией, развалить подвеску или просто перевернуть машину. А в результате выбыть из гонки уже на первых скоростных участках, но мы не для этого сюда приехали. Тем более, судя по карте, трасса изменена, и мы не знаем, что нас ждет впереди»...

Команда SIXT Ukraine в состоянии полностью восстановить автомобиль за одну ночь, и мы были тому свидетелями на предыдущих Дакарах. Но «делать» новый автомобиль каждую ночь ни одна из команд участниц (кроме «заводских») не в состоянии. Более того, у

большинства из них основного пилота прикрывает его же напарник по команде, который стартует за ним следом либо на аналогичном внедорожнике (в качестве «склада» на колесах), либо на грузовике, в котором полный комплект запасных частей. Ни для кого не секрет, что все автомобили лидеров полностью перебираются за ночь, и на старт следующего этапа выезжает новая машина. При таком техническом обеспечении нужно и можно каждый скоростной участок ехать на предельно не столько техники, сколько человеческих возможностей! Сирил Депре, например, выиграл гонку только благодаря своей команде, заменив свой мотор двигателем с мотоцикла напарника. Украинская команда едет 8500 километров в одиночку, а с техническими проблемами на боевой трассе приходится бороться только пилоту и штурману, нет даже грузовика технической поддержки, который мог бы

ехать по той же трассе, но с запасными частями.

Тем не менее, Вадим Нестерчук отлично справился с этой задачей! И если бы не поломки, которые добавили более двух часов, команда SIXT Ukraine теоретически могла бы финишировать в двадцатке!

Но все равно — Дакар есть Дакар! И даже просто финиш на нем — это уже ПОБЕДА! В планах на 2013 год у команды SIXT Ukraine как минимум четыре гонки: это «Абу-Даби», «Шелковый Путь», «Ралли Фараонов» и, безусловно, подготовка к «Дакар-2014».

25 января состоялась пресс-конференция по результатам ралли-рейда «Дакар-2013» с участием ведущих телекомпаний. Началась она с торжественного вручения спортсмену наград Общества содействия обороне Украины — Благодарности Председателя Общества и памятного Кубка. Вадим поблагодарил всех болельщиков команды, отметил поддержку медиа-партнеров и выразил благодарность за «опеку» ОСО Украины. В завершение добавил: «Сотрудничество с Обществом содействия обороне Украины хочу развивать и переводить в новую плоскость, вплоть до создания детско-юношеской секции по картингу, над которой готов взять персональную опеку, чтобы растить молодые дарования. Без достойной смены у нас с вами нет будущего!»

Роман Щипков

ДЕСАНТ ОЧІКУЄ НА ДОБРОВОЛЬЦІВ

У межах професіоналізації Збройних Сил України, безпосередньо у військах триває активна робота із залучення військовозобов'язаних громадян на військову службу за контрактом.

Так, у 80-му окремому аеромобільному полку високомобільних десантних військ Збройних Сил України з початку року серед кандидатів, які були направлені до цієї військової частини районними (міськими) військкоматами Західного оперативного командування для проходження цього виду служби, було відібрано п'ятнадцять осіб. Окрім того, 37 строковиків попередніх призовів зголосилися підписати перший контракт з оборонним відомством, а ще було видано 39 приписів на оформлення відповідних документів у військкоматах Західного ОК.

Тимчасовий виконувач обов'язків командира позаштатного вербувального підрозділу старший лейтенант Олег Дундук розповів, що загалом коло зацікавлених становлять громадяни призовного віку і військовозобов'язані віком до 40 років.

— Давати роз'яснення потенційним кандидатам відповідні фахівці військкоматів почали ще минулого року в межах приписної кампанії юнаків до призовних дільниць. Також ми поширили інформацію про якісні зміни в Українському війську через органи місцевого самоврядування, навчальні заклади різного рівня акредитації, центри зайнятості. Це дозволило якомога ширшому загалу розповісти про умови та порядок проходження контрактної служби. Зокрема, про те, що особи, які раніше служили у війську і отримали кваліфікацію, наприклад, стрільця, гранатометника, снайпера тощо, з першого ж дня укладення контракту служитимуть на посадах згідно із набутою військово-обліковою спеціальністю, а ті, хто не проходив строкову або ті військовозобов'язані, яких буде призначено на посади за іншими спеціальностями, паралельно з виконанням безпосередньо службових обов'язків опануватимуть армійські «ази» та проходитимуть професійну перепідготовку у своїх підрозділах, — зазначив старший лейтенант Олег Дундук.

За словами офіцера на сьогодні вже більше сотні осіб зголосилися служити за контрактом:

— Це і ті, хто не проходив строкову військову службу, і ті, що служать зараз, і ті, що вже відслужили, побули на «вільних» хлібах та, почувши про позитивні зрушення в армії, вирішили знову повернутися в армійські лави. Хочу сказати, що після наших бесід чимало кандидатів не без подиву дізнаються про те, що військова служба за контрактом зараз отримала низку переваг: грошове забезпечення, яке поступово збільшується, безкоштовне медичне обслуговування, речове та харчове забезпечення, пільги при вступі у вищі навчальні заклади України, можливість навчання без відриву від служби, а в разі продовження контракту — гарантована оплата навчання у будь-якому вузі держави за рахунок оборонного відомства. Що стосується грошового забезпечення, то, наприклад, молодий контрактник у нашій частині нині отримує близько 3000 гривень, сержант — командир відділення 4100 гривень, заступник командира взводу — 4200, старшина — майже шість тисяч гривень.

Звісно, на перший погляд може видатися, що сотня відібраних кандидатів є незначною цифрою, однак це лише ті, які прийшли до цього полку з початку нинішнього року. До того ж нам потрібні насамперед чоловіки, які б відповідали певним критеріям: розуміли, що служитимуть у десантних військах, мали належні ділові якості, фізичну підготовленість, здатність до самовдосконалення. Тобто ті, які в перспективі зможуть стати дійсно професійними військовиками. «Гультаї та особи з кримінальним минулим нам не потрібні», — додав тимчасовий виконувач обов'язків командира позаштатного вербувального підрозділу.

Тож вже сьогодні військкомати не тільки очікують, а й активно запрошують до війська потенційних кандидатів у військові професіонали. Саме там їм нададуть всю необхідну інформацію та запропонують перелік вільних посад у військових частинах, які дислокуються не лише на Львівщині, а й в інших областях України.

Віталій ІВАНОВ,
Львів

ВІТАЄМО НАШИХ ЮВІЛЯРІВ

ІЗ 40-РІЧЧЯМ

Котюка Василя Володимировича — директора Любомльського РСТК, Волинь — 9 березня

ІЗ 50-РІЧЧЯМ

Савісько Аллу Вадимівну — головного бухгалтера Черкаської обласної організації ТСО України — 1 січня

Водоп'янова Андрія Вікторовича — директора Стахановського спортивно-технічного клубу, Луганщина — 10 січня

Медвідь Надію Михайлівну — головного бухгалтера Перемишлянського районного спортивно-технічного клубу, Львівщина — 18 січня

Гончарову Ларису Федорівну — головного бухгалтера Старобельського об'єднаного спортивно-технічного клубу, Луганщина — 24 січня

Глуценка Геннадія Олександровича — директора Вовчанського районного спортивно-технічного клубу, Харківщина — 31 січня

Матяш Аллу Олександрівну — головного бухгалтера Машівського спортивно-технічного клубу ТСО України, Черкащина — 31 січня

Крохту Романа Івановича — директора Дрогобицької автомобільної школи ТСО України, Львівщина — 5 лютого

Довбню Ірину Григорівну — директора Дружківського СТК ТСО України, Донецщина — 8 лютого

Марченка Геннадія Олексійовича — директора Северодонецької автомобільної школи — Луганщина, 21 лютого

Цапенка Віктора Миколайовича — директора Прилуцької автомобільної школи ТСО України, Чернігівщина — 2 березня

Заєць Аллу Миколаївну — директора Фрунзенського навчального спортивно-технічного центру, м. Харків — 27 березня

ІЗ 55-РІЧЧЯМ

Аверко Віру Григорівну — головного бухгалтера Ровеньківського спортивно-технічного клубу, Луганщина — 3 лютого

Козаченка Михайла Леонідовича — директора Звенигородського районного спортивно-технічного клубу — Черкащина — 7 лютого

Іорданова Федора Миколайовича — директора Маріупольської автомобільної школи ТСО України — Донецщина, 18 лютого

Свинаренко Світлану Олександрівну — головного бухгалтера Збарзького районного спортивно-технічного клубу, Тернопільщина — 22 лютого

ІЗ 60-РІЧЧЯМ

Петришин Ганну Пилипівну — працівника апарату Львівської обласної організації ТСОУ, Львівщина — 2 січня

Медведева Михайла Івановича — директора Лохвицького спортивно-технічного клубу ТСОУ, Полтавщина — 10 лютого

Козлову Євдокію Йосипівну — головного бухгалтера Білокуракинського спортивно-технічного клубу, Луганщина — 19 лютого

Курінну Валентину Сергіївну — головного бухгалтера Красноперекопського СТК ТСО України, Крим — 20 лютого

Калашнікова Євгена Васильовича — директора Краснопільського СТК ТСО України, Сумщина — 22 лютого

Ревенського Миколу Олександровича — помічника голови Донецької ОО ТСО України — 25 лютого

Топорову Валентину Миколаївну — заступника начальника управління авіації та авіаційних видів спорту ЦК ТСОУ — 13 березня

ІЗ 65-РІЧЧЯМ

Мельника Василя Григоровича — директора Ямпільського районного спортивно-технічного клубу, Вінниччина — 9 січня

Довгополого Станіслава Петровича — директора Манківського районного спортивно-технічного клубу, Черкащина — 5 березня

Демиденка Віктора Володимировича — члена ЦК ТСО України, голову Нікопольської об'єднаної райміської організації ТСО України — директора автомобільної школи, Дніпропетровщина — 23 березня

Івченка Валерія Миколайовича — директора Полтавського обласного спортивно-технічного клубу, Полтавщина — 19 березня

ІЗ 70-РІЧЧЯМ

Немцева Ярослава Серафимовича — директора Мостиського районного спортивно-технічного клубу, Львівщина — 2 січня

Герасимчук Мирославу Петрівну — старшого бухгалтера апарату Львівської обласної організації ТСОУ — 15 лютого

ІЗ 75-РІЧЧЯМ

Дубровську Жанну Іванівну — голову Тернопільської міської організації ТСОУ — 14 січня

Коваленко Лідію Олексіївну — головного бухгалтера Северодонецької автомобільної школи, Луганщина — 14 березня

Вакуленка Василя Івановича — ветерана Товариства, голову Покровської районної організації ТСО України, директора районного спортивно-технічного клубу, Дніпропетровщина — 23 березня

ІЗ 85-РІЧЧЯМ

Мовсович Юхима Ісааковича — ветерана Товариства, колишнього помічника голови Дніпропетровської обласної організації ТСО України з неолімпійських видів спорту — 17 січня

ІЗ 40-РІЧЧЯМ ТРУДОВОГО СТАЖУ В ОБОРОННОМУ ТОВАРИСТВІ:

Головіну Людмилу Іванівну — провідного фахівця з кадрів та організаційно-масової роботи Луганської обласної організації ТСОУ — 1 лютого

Гаркушину Олександрію Миколаївну — ветерана ТСО України, Луганщина — 12 лютого

Півторавла Анатолія Івановича — штурмана, інструктора ЗОГ «Луганський АСК ТСОУ» — 12 березня

Карапиша Григорія Миколайовича — начальника Кіровоградського авіаційно-спортивного клубу ТСО України

ІЗ 25-РІЧЧЯМ ТРУДОВОГО СТАЖУ В ОБОРОННОМУ ТОВАРИСТВІ:

Дубровську Жанну Іванівну — голову Тернопільської міської організації ТСОУ

Коллектив «Вісника ТСО України» щиро вітає вас, шановні ювіляри, зі знаменними у вашому житті датами і зичить вам і вашим рідним міцного здоров'я, родинного благополуччя, усіляких життєвих перемог та нових трудових звершень!

ЗІРКА У СПОРТІ — ЗІРКА У ЖИТТІ!

Морське багатоборство, до програми якого входять 5 видів (плавання 200 метрів, кульова стрільба з пневматичного пістолету — 10 пострілів з 10 метрів, вітрильні перегони, веслування на ялах та біг 800 метрів) як вид спорту бере свій відлік з 1948 року.

На Черкащині він має давні традиції. Першим майстром спорту з морського багатоборства став наш земляк Віталій Страшевич. Тренером збірних команд Радянського Союзу був заслужений тренер СРСР Леонід Безкопильний. Чемпіонами і призерами Всесоюзних та міжнародних змагань ставали Віталій Коломієць, Василь Нерадько, Олександр Безкопильний, Віктор Фіщук, Ірина Ступак і багато інших. Досягнення черкаських майстрів морського багатоборства заслуговують на повагу. Чимала заслуга в розвитку цього виду спорту належить обласному осередку Товариства сприяння обороні України, яке плідно співпрацює з Федерацією, надає всі можливості спортсменам для якісної підготовки.

Але серед них є спортсмен, спортивні здобутки якого просто вражають! Чемпіон та призер чемпіонатів світу, багаторазовий чемпіон та призер чемпіонатів Європи, переможець Кубка світу, рекордсмен Європи, світу та України, багаторазовий чемпіон України — **Віталій СНЕСАР**. Нещодавно Віталію було присвоєно найвище спортивне звання — **Заслужений майстер спорту України**.

38-річний Віталій розпочав свій шлях у спорті ще в семирічному віці. Батьки віддали хлопця у школу плавання, в якій він займався лише один рік, адже захопився технічними видами, а у десять років вперше познайомився з морським багатоборством. Хоча, як це часто трапляється з підлітками, Віталія цікавив і триатлон, тож певний час він виступав у змаганнях з двох видів спорту. Але перш ніж досягти найбільших висот, юному спортсмену довелося пережити чимало труднощів. На одному з велотренувань він потрапив у жакливу аварію і зазнав важкої травми хребта. На реабілітацію знадобився тривалий час. І лише неабияка сила волі та підтримка рідних дозволили молодому хлопчині повер-

нутись не тільки до повноцінного життя, а й до великого спорту. Повернення до тренувань стало початком славетної кар'єри видатної особистості!

2004 рік — чемпіонат світу серед чоловіків. 7 спортсменів з Черкас, серед яких і наш герой, стали срібними призерами.

2005 року чоловіки, жінки та юнаки України здобули срібні нагороди Європейської першості.

2006 рік став тріумфальним для збірної команди України. Чоловіки та юнаки вибороли золоті медалі чемпіонату Європи, що проходив у Німеччині. З 14 спортсменів, які представляли Україну, змагалось 11 багатоборців Черкащини. Віталій Снесар став срібним призером в особистому заліку.

У 2008, 2009 роках на чемпіонаті світу з веслування на ялах черкащани ставали другими. А у першості світу з морського багатоборства шестеро наших земляків здобули золото. Снесар виступав у складі команди на найвідповідальнішому місці у човні. Це місце він посідає і сьогодні.

2010 рік став особливим для нашої міста, адже саме цього року Черкаси приймали чемпіонат Європи з морського багатоборства серед чоловіків, жінок та юнаків. Усі три наші команди здобули срібні нагороди. А Віталій Снесар став абсолютним чемпіоном Європи серед чоловіків, встановивши світовий рекорд у кульовій стрільбі — 99 із 100.

2011 рік — чемпіонат Європи з морського багатоборства. Чоловіки — 1 міс-

це за Україною, всі 7 спортсменів черкащани. Юнаки — теж перемога українців, а всі 7 спортсменів також з Черкащини.

2012 рік — срібло чоловічої збірної та золото українських жінок.

І це лише невеликий перелік перемог капітана збірної команди України з морського багатоборства та його друзів. Щоб перелічити призові виступи цього спортсмена, не вистачить місця у звичайній журнальній статті. Друзі часто порівнюють його із найуспішнішим біатлоністом сучасності, норвежцем Бьорндаленом, адже перемога підполковника Віталія Снесара у чемпіонатах України не викликала жодних сумнівів багато років. Те саме стосується і його професійної діяльності — успішні виступи та медалі у Всеукраїнських змаганнях серед силових структур.

Прекрасний чоловік своєї дружини Лариси, майстра спорту і тренера з морського багатоборства, батько двох чудових дітей, які також розпочали займатися спортом, Віталій вмilo поєднує роботу, тренування та дозвілля, захоплюється полюванням і рибальством. Відпочинок на природі з родиною для нього найкращий, і в цьому він також є прикладом для наслідування. Не можна не сказати і про його дійсно золоті руки, які полагодили безліч човнів, весел та велосипедів у спортивній школі. До нього завжди можна звернутися, і він ніколи не відмовить, більше того — сам запропонує допомогу!

Ось такий він — скромний, чуйний та привітний герой нашого міста, гордість Черкаської обласної організації ТСО України — **Віталій Іванович СНЕСАР**. Щиро вітаємо Віталія з новим званням! Бажаємо успіхів та добробуту!

Додамо, що Снесар — перший із спортсменів не тільки нашого Товариства, але й усієї України, хто отримав найвище спортивне звання з неолімпійського (технічного) виду спорту!

Член збірної України з морського багатоборства, майстер спорту міжнародного класу
Микола Чалов

Завершилися зйомки художнього фільму про Святителя Луку, які проходили в Україні і Республіці Білорусь. В них брали участь українські, російські та білоруські актори. Світова прем'єра запланована на другу половину 2013 року, після чого фільм вийде на великі екрани України та за її межами.